

Review Paper

Opportunities and Challenges of Artificial Intelligence in Enhancing Financial Reporting Quality: A Systematic Review of Existing Studies ¹

Gholamhossein Mikaeilou ^{*2} and Mahmood Nasiri ³

Journal of Information System and Technology Auditing
Iranian Information Technology Audit Scientific
Association
Vol. 2, No. 1, Spring & Summer 2026
pp. 333-370

Received: 2026.08.14
Revised: 2026.09.27
Accepted: 2026.10.27

Abstract

The aim of this study is to examine the opportunities and challenges associated with artificial intelligence in enhancing the quality of financial reporting. The research was conducted using a systematic review methodology. The study population comprises all articles published in reputable domestic journals regarding artificial intelligence and financial reporting Published between 2018 and 2025. The sample consisted of 30 articles, which were selected and analyzed using a purposive approach following a multi-stage screening process. The results of the systematic review and qualitative content analysis of the articles were were organized into two overarching categories: opportunities and challenges regarding the role of artificial intelligence in enhancing the quality of financial reporting. In the opportunities section, 8 global themes, 22 organizing themes, and 90 basic themes were identified; in the challenges section, 4 global themes, 9 organizing themes, and 30 basic themes were identified. The global themes within the opportunities section include the smartening of accounting and financial reporting processes, enhancing the quality and reliability of financial information, intelligent data analysis and financial forecasting, risk management and financial fraud and security, improving decision-making and financial performance, professional transformation and innovation in accounting, increasing transparency and accountability, and accelerating data analysis and financial reporting. The challenges identified include security, privacy and data governance, ethical and legal issues, human resource Provision and retraining, as well as economic and implementation hurdles. To effectively leverage artificial intelligence opportunities in financial reporting, it is essential to train and develop the workforce and invest in technological infrastructure.

Keywords: Opportunities and Challenges, Artificial Intelligence, Financial Reporting Quality.

JEL classification: M4.

¹ <https://doi.org/10.22034/JISTA.2026.596973.1096>

¹ Selected paper of the 2nd National Conference on Corporate Governance and Information Technology Risk Management

² M.Sc. Student in Accounting, University of Zanjan, Zanjan, Iran. (Corresponding Author). Email: ghh.m@znu.ac.ir

³ Assistant Professor, Ph.D. in Accounting, University of Zanjan, Zanjan, Iran. Email: Ac.mahmood@znu.ac.ir

1. INTRODUCTION

The primary objective of financial reporting is to provide relevant information to facilitate effective decision-making (Hosseini, Jabbarzadeh Kangarlouei, & Bahri Sales, 2021). One tool that can be effective in this regard is the use of Artificial intelligence(AI) in financial reporting. Information technology systems offer greater accuracy and efficiency in data management and internal controls, thereby influencing the quality of financial reporting (Choudhary, Sigler, & Ramdas, 2022).

Numerous studies have been conducted on the opportunities and challenges associated with AI and financial reporting quality, each highlighting various advantages and disadvantages. However, this research aims to synthesize and analyze these findings through a systematic review, identifying the overarching or core themes regarding the opportunities and challenges of AI in the context of financial reporting quality.

2. MATERIALS AND METHODS

This research is descriptive in nature and, based on its execution method, is classified as a systematic study. The statistical population comprises all valid research articles published in the fields of artificial intelligence and financial reporting Published between 2018 and 2025 (Solar Hijri calendar). The study sample was selected from all articles published within this timeframe following a screening process that involved reviewing titles and abstracts. Once the final articles were selected, the data gathered from them were coded in three stages: first, initial codes were identified; next, organizing themes were extracted; and finally, global themes were derived.

3. RESULTS AND DISCUSSION

After reviewing the results of the selected articles, the research findings regarding the opportunities and challenges of artificial intelligence in enhancing the quality of financial reporting were categorized as shown in the chart below.

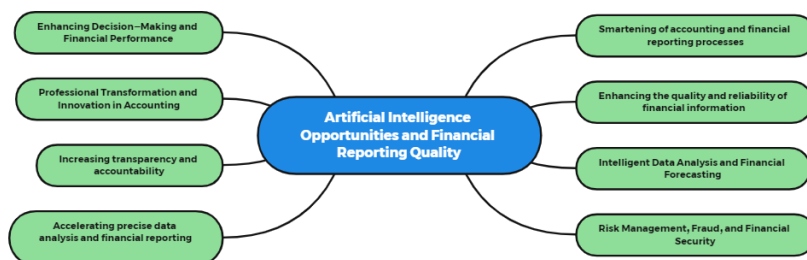

Figure 1. Artificial Intelligence Opportunities and Financial Reporting Quality

Figure 2. Artificial Intelligence Challenges and Financial Reporting Quality

4. CONCLUSION

The results of this systematic review indicate that artificial intelligence, as one of the most significant transformative technologies, holds substantial potential to enhance financial reporting in accounting and auditing; however, its effective utilization requires the simultaneous management of the associated opportunities and challenges. The research findings revealed that the opportunities presented by AI in financial reporting can be categorized into eight overarching themes: the intelligentization of accounting and financial reporting processes; the enhancement of financial information quality and reliability; intelligent data analysis and financial forecasting; risk management, fraud detection, and financial security; the improvement of decision-making and financial performance; professional transformation and innovation in accounting; increased transparency and accountability; and the acceleration of accurate data analysis and financial reporting. These findings indicate that AI is not merely a tool for automating repetitive tasks; rather, by accelerating information processing, enhancing the accuracy and quality of financial reports,

strengthening predictive capabilities, and improving risk management and fraud detection, it paves the way for more informed decision-making by managers, investors, and other stakeholders. Furthermore, by shifting the accountant's role from operational tasks to analytical, advisory, and strategic functions, this technology can transform the accounting profession and enhance value creation for organizations.

Conversely, the findings indicate that the deployment and development of AI in financial reporting entail significant challenges, which can be categorized into four overarching themes: security, privacy, and data governance; ethical and legal issues; human resource acquisition and retraining; and economic and implementation challenges. These challenges demonstrate that successful AI adoption depends not merely on developing technological infrastructure but also requires establishing appropriate legal and ethical frameworks, ensuring data security and confidentiality, investing in the training and empowerment of human capital, and securing the financial resources necessary for the technology's implementation and maintenance. Otherwise, risks such as privacy breaches, cybersecurity threats, bias in AI outputs, a shortage of skilled personnel, and high implementation costs could diminish the effectiveness of this technology.

COPYRIGHT

This license allows others to download the works and share them with others as long as they credit them, but they can't change them in any way or use them commercially.

مقاله ترویجی

فرصت‌ها و چالش‌های هوش مصنوعی در ارتقاء کیفیت گزارشگری مالی: مرور نظام‌مند مطالعات موجود^۱

غلامحسین میکائیلو*^۲ و محمود نصیری^۳

تاریخ دریافت: ۱۴۰۵/۰۵/۲۳

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۵/۰۷/۰۵

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۵/۰۸/۰۵

حسابرسی سیستم‌ها و فناوری اطلاعات

انجمن حسابرسی فناوری اطلاعات ایران

سال دوم، پیاپی ۱، بهار و تابستان ۱۴۰۵

صص ۳۳۳ - ۳۷۰

چکیده

هدف پژوهش، بررسی فرصت‌ها و چالش‌های هوش مصنوعی در ارتقای کیفیت گزارشگری مالی است. این پژوهش با روش مرور نظام‌مند انجام شده است. جامعه پژوهش شامل تمامی مقالات منتشر شده در مجلات معتبر داخلی در زمینه هوش مصنوعی و گزارشگری مالی طی سال‌های ۱۳۹۸ تا ۱۴۰۴ است. نمونه پژوهش شامل ۳۰ مقاله بود که به صورت هدفمند و پس از غربالگری در مراحل مختلف انتخاب و تحلیل شدند. نتایج مرور نظام‌مند و تحلیل کیفی محتوای مقالات در دو بخش فرصت‌ها و چالش‌های هوش مصنوعی در ارتقای کیفیت گزارشگری مالی دسته‌بندی شد. در بخش فرصت‌ها، ۸ مضمون فراگیر، ۲۲ مضمون سازمان‌دهنده و ۹۰ مضمون پایه و در بخش چالش‌ها، ۴ مضمون فراگیر، ۹ مضمون سازمان‌دهنده و ۳۰ مضمون پایه شناسایی شد. مضامین فراگیر بخش فرصت‌ها شامل هوشمندسازی فرایندهای حسابداری و گزارشگری مالی؛ ارتقای کیفیت و قابلیت اتکای اطلاعات مالی؛ تحلیل هوشمند داده‌ها و پیش‌بینی مالی؛ مدیریت ریسک، تقلب و امنیت مالی؛ ارتقای تصمیم‌گیری و عملکرد مالی؛ تحول حرفه‌ای و نوآوری در حسابداری؛ افزایش شفافیت و پاسخگویی؛ و تسريع در تحلیل داده‌ها و گزارشگری مالی است. در بخش چالش‌ها نیز امنیت، حریم خصوصی و حاکمیت داده‌ها؛ مسائل اخلاقی و حقوقی؛ تأمین منابع انسانی و بازآموزی آنها؛ و چالش‌های اقتصادی و پیاده‌سازی شناسایی شد. به منظور بهره‌گیری اثر بخش از فرصت‌های هوش مصنوعی در گزارشگری مالی، آموزش و توسعه مهارت‌های نیروی انسانی و سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های فناورانه ضروری است.

واژه‌های کلیدی: فرصت‌ها و چالش‌ها، هوش مصنوعی، کیفیت گزارشگری مالی.

طبقه‌بندی موضوعی: M4

^۱ <https://doi.org/10.22034/JISTA.2026.596973.1096>

^۱ مقاله منتخب دومین همایش ملی حاکمیت شرکتی و مدیریت ریسک‌های فناوری اطلاعات

^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری، دانشگاه زنجان، زنجان، ایران. (نویسنده مسئول). (ghh.m@znu.ac.ir)

^۳ استادیار، دکتری حسابداری، دانشگاه زنجان، زنجان، ایران. (Ac.mahmood@znu.ac.ir)

مقدمه

گزارشگری مالی یکی از مهم ترین سازوکارهای ارتباطی میان واحدهای اقتصادی و استفاده کنندگان اطلاعات مالی است و نقش اساسی در فراهم کردن اطلاعات مربوط، قابل اتکا و به موقع برای تصمیم گیری های اقتصادی ایفا می کند. سرمایه گذاران، اعتباردهندگان، مدیران و سایر ذی نفعان برای ارزیابی عملکرد واحد تجاری، پیش بینی جریان های نقدی، سنجش ریسک و اتخاذ تصمیم های اقتصادی به اطلاعات مندرج در گزارش های مالی اتکا دارند. از این رو، کیفیت گزارشگری مالی، به عنوان یکی از مؤلفه های اساسی شفافیت و کارایی بازارهای مالی، همواره مورد توجه پژوهشگران و حرفه حسابداری بوده است (آذرسعید و رستمی، ۱۴۰۲: ۸۷؛ حسینی و همکاران، ۱۴۰۰: ۱۲۹-۱۳۰). با این حال، افزایش حجم، سرعت و پیچیدگی داده های مالی در محیط کسب و کار امروز، روش های سنتی پردازش و گزارشگری اطلاعات را با محدودیت هایی مواجه کرده است.

توسعه فناوری های دیجیتال، سامانه های اطلاعاتی، داده کاوی، بلاک چین و به ویژه هوش مصنوعی؛ شیوه گردآوری، پردازش، تحلیل و ارائه اطلاعات مالی را دستخوش تحول کرده است (الحاتمی^۱، ۲۰۲۲). در این میان، هوش مصنوعی به دلیل توانایی پردازش حجم عظیمی از داده ها، شناسایی الگوها، یادگیری از داده های گذشته و انجام برخی فعالیت های تحلیلی و کمک کننده به امر تصمیم گیری، به یکی از مهم ترین فناوری های اثرگذار بر آینده حسابداری و گزارشگری مالی تبدیل شده است.

اهمیت استفاده از هوش مصنوعی در گزارشگری مالی از آن جهت است که این فناوری می تواند بخشی از محدودیت های روش های سنتی را کاهش دهد. پردازش سریع داده ها، افزایش دقت محاسبات، شناسایی ناهنجاری ها، کاهش خطاهای انسانی، بهبود کنترل های داخلی و فراهم کردن اطلاعات به موقع، از جمله فرصت هایی است که در ادبیات پژوهش برای استفاده از هوش مصنوعی در حوزه مالی و حسابداری مطرح شده است. مواچیکوکا^۲ (۲۰۲۴: ۱۷۵۱)، در بررسی آثار هوش مصنوعی بر دقت گزارشگری مالی، بر ظرفیت این فناوری برای بهبود دقت و کارایی فرایند گزارشگری تأکید کرده است. همچنین سرسلی و کاداشیویلی^۳ (۲۰۲۳: ۷۲)،

1. Al-Hattami

2. Mwachikoka

3. Sreseli & Kadagishvili

در یک مطالعه مروری، کاربردهای هوش مصنوعی در حسابداری و گزارشگری مالی را بررسی کرده و در کنار مزایای آن، به مسائل و چالش‌های مرتبط با استفاده از این فناوری اشاره کرده‌اند. آپوین^۱ (۲۰۲۴: ۴۵) نیز با تمرکز بر گزارشگری مالی و رعایت الزامات، هوش مصنوعی را دارای ظرفیت قابل توجهی برای ارتقای کارایی و کیفیت فرایندهای مالی دانسته، اما هم‌زمان موضوعاتی مانند ملاحظات اخلاقی، چالش‌های اجرایی و الزامات نظارتی را مورد توجه قرار داده است.

در پژوهش‌های داخلی نیز بر نقش فناوری‌های نوین در افزایش کارایی، کاهش خطا و هزینه و ارتقای شفافیت اطلاعات مالی تأکید شده است (احمدی و باغی‌شنی، ۱۴۰۳: ۱). علاوه بر این، پژوهش‌های اخیر نشان می‌دهند که رابطه میان هوش مصنوعی و کیفیت گزارشگری مالی را نمی‌توان صرفاً از منظر افزایش سرعت یا کاهش خطا بررسی کرد. کیفیت گزارشگری مالی مفهومی چندبعدی است که ویژگی‌هایی مانند دقت، قابلیت اتکا، به‌موقع بودن، شفافیت و مربوط بودن اطلاعات را دربرمی‌گیرد. بنابراین، آثار هوش مصنوعی بر کیفیت گزارشگری مالی می‌تواند به شرایط استفاده از فناوری، کیفیت داده‌های ورودی، میزان نظارت انسانی، سطح مهارت کارکنان و الزامات محیط قانونی و حرفه‌ای وابسته باشد. به همین دلیل، یافته‌های مطالعات مختلف ممکن است بر ابعاد متفاوتی از فرصت‌ها و چالش‌های این فناوری تمرکز کرده باشند و تصویری پراکنده از وضعیت موجود ارائه دهند.

مرور مطالعات پیشین نشان می‌دهد که اگرچه پژوهش‌های متعددی به کاربرد هوش مصنوعی در حسابداری، حسابرسی، دقت گزارشگری مالی، رعایت الزامات و مسائل اخلاقی پرداخته‌اند، اما در میان مطالعات داخلی بررسی‌شده، پژوهش معتبر و مستقیمی که به‌صورت منسجم فرصت‌ها و چالش‌های هوش مصنوعی را در ارتباط با کیفیت گزارشگری مالی شناسایی و دسته‌بندی کرده باشد، مشاهده نشد.

بر این اساس، پژوهش حاضر با استفاده از روش مرور نظام‌مند مطالعات موجود، درصد است پژوهش‌های انجام‌شده درباره هوش مصنوعی و کیفیت گزارشگری مالی را شناسایی، بررسی و دسته‌بندی کند و مهم‌ترین فرصت‌ها و چالش‌های مطرح‌شده در این مطالعات را استخراج نماید. نتایج این پژوهش می‌تواند ضمن کمک به توسعه ادبیات علمی موضوع، برای

¹. Apooyin

پژوهشگران، مدیران، حسابداران، حسابرسان و سیاست‌گذاران در درک بهتر ظرفیت‌ها و محدودیت‌های استفاده از هوش مصنوعی برای ارتقای کیفیت گزارشگری مالی مفید باشد.

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

گزارشگری مالی یکی از مهم‌ترین ابزارهای ارتباطی واحد تجاری با استفاده‌کنندگان اطلاعات مالی است و فرایندی است که از طریق آن اطلاعات مربوط به وضعیت مالی، عملکرد مالی و جریان‌های نقدی واحد تجاری شناسایی، اندازه‌گیری، پردازش و در قالب صورت‌های مالی و سایر گزارش‌های مالی به استفاده‌کنندگان ارائه می‌شود. هدف اساسی گزارشگری مالی، فراهم کردن اطلاعات مالی مفید برای سرمایه‌گذاران، اعتباردهندگان و سایر استفاده‌کنندگان در تصمیم‌گیری‌های اقتصادی است (هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری، ۲۰۱۸).

کیفیت گزارشگری مالی را می‌توان میزان توانایی گزارش‌های مالی در ارائه اطلاعات مربوط، قابل اتکا، به موقع و صادقانه واقعیت‌های اقتصادی واحد تجاری دانست (هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری، ۲۰۱۸)؛ به گونه‌ای که استفاده‌کنندگان بتوانند بر اساس آن تصمیم‌های اقتصادی آگاهانه اتخاذ کنند. بنابراین، گزارشگری مالی باکیفیت باید علاوه بر انعکاس مناسب رویدادهای اقتصادی، اطلاعاتی شفاف، قابل فهم، به موقع و قابل مقایسه در اختیار استفاده‌کنندگان قرار دهد.

اهمیت کیفیت گزارشگری مالی را می‌توان از منظر نظریه نمایندگی و عدم تقارن اطلاعاتی تبیین کرد. هیلی و پالپود^۱ (۲۰۰۱) یکی از مهم‌ترین دلایل تقاضا برای گزارشگری و افشای شرکتی را عدم تقارن اطلاعاتی و وجود تضاد منافع میان مدیران و سرمایه‌گذاران می‌دانند. بنابراین، هر عاملی که بتواند فرآیند تولید، پردازش، کنترل و افشای اطلاعات مالی را دقیق‌تر، سریع‌تر و شفاف‌تر کند، بالقوه می‌تواند بر کیفیت گزارشگری مالی اثرگذار باشد.

تحولات فناوری اطلاعات در سال‌های اخیر، به ویژه ظهور هوش مصنوعی، فرایند تولید، پردازش و ارائه اطلاعات مالی را با تغییرات اساسی مواجه کرده است. هوش مصنوعی به مجموعه‌ای از فناوری‌ها و روش‌های محاسباتی اطلاق می‌شود که قابلیت انجام فعالیت‌هایی مانند

¹. Healy & Palepu

یادگیری، تشخیص الگو، پردازش اطلاعات، پیش‌بینی و تصمیم‌گیری را با استفاده از داده‌ها فراهم می‌کنند.

به لحاظ نظری، می‌توان انتظار داشت که هوش مصنوعی از چند مسیر بر کیفیت گزارشگری مالی اثر بگذارد. نخست، خودکارسازی فرآیندها می‌تواند میزان دخالت دستی و در نتیجه احتمال برخی خطاهای انسانی را کاهش دهد. دوم، پردازش سریع و هم‌زمان داده‌ها می‌تواند به موقع بودن اطلاعات مالی را افزایش دهد. سوم، تحلیل پیشرفته داده‌ها می‌تواند شناسایی ناهنجاری‌ها، معاملات غیرعادی و الگوهای مشکوک را تسهیل کند. چهارم، استفاده از الگوریتم‌ها در کنترل و پردازش اطلاعات می‌تواند قابلیت استانداردسازی برخی فعالیت‌های گزارشگری را افزایش دهد. این آثار با ویژگی‌های کیفی اطلاعات مالی، به‌ویژه مربوط بودن، به موقع بودن، قابلیت تأیید و ارائه صادقانه، ارتباط مستقیم دارند (گادفری^۱ و همکاران، ۱۴۰۲: ۳۰۳-۳۱۹).

با وجود این فرصت‌ها، استفاده از هوش مصنوعی در گزارشگری مالی با چالش‌هایی نیز همراه است. در صورت نبود سازوکارهای کنترلی و نظارتی مناسب، همین فناوری می‌تواند منبعی برای ایجاد خطا، ابهام و تهدیدهای جدید در فرایند گزارشگری باشد. بر همین اساس، بررسی فرصت‌ها و چالش‌های هوش مصنوعی در کیفیت گزارشگری مالی، مستلزم توجه همزمان به ظرفیت‌های فناوری و محدودیت‌ها و الزامات استفاده از آن است.

بر مبنای مطالب نظری بیان شده، بررسی یافته‌های پژوهش‌های انجام شده می‌تواند شواهد تجربی لازم درباره فرصت‌ها و چالش‌های به کارگیری هوش مصنوعی در کیفیت گزارشگری مالی را فراهم سازد. ادونکور و همکاران^۲ (۲۰۲۴: ۱۷۲) در پژوهشی با عنوان «تأثیر هوش مصنوعی بر رویه‌های حسابداری و بررسی چگونگی تغییر روش‌های سنتی حسابداری و گزارشگری مالی»، به این نتیجه دست یافتند که هوش مصنوعی، دقت و کارایی گزارشگری مالی را به طور چشمگیری بهبود می‌بخشد، وظایف تکراری را خودکار و تحلیل‌های پیش‌بینی را برای تصمیم‌گیری‌های استراتژیک تسهیل می‌کند.

^۱. Godfrey

^۲. Odonkor & et al

طبق نتایج پژوهش علی خانی و عطایی (۱۴۰۴: ۲۲۶) استفاده از فناوری بلاکچین در حسابداری می تواند به افزایش شفافیت و اطمینان در اطلاعات مالی منجر شود و به عنوان یک ابزار موثر در جلوگیری از تقلب و افزایش اعتماد سرمایه گذاران عمل کند.

عدنان حمود و همکاران (۱۴۰۴: ۵۳۵) در پژوهشی با عنوان «امکان سنجی بهره گیری از فناوری های نوین هوش مصنوعی در بهبود فرایندهای حسابرسی در کشور»، ابزارهای مبتنی بر هوش مصنوعی با پیش بینی مالی در زمان واقعی، تشخیص ناهنجاریها و کاهش خطاها، فرایند حسابرسی را بهبود می بخشند.

سرسل و کاداکیشویلی (۲۰۲۳: ۷۲) توانایی تحلیل حجم عظیمی از داده های مالی و فراهم کردن اطلاعات در زمان مناسب را به عنوان مزایای استفاده از هوش مصنوعی در حسابداری و گزارشگری مالی مطرح کرده اند.

آذرسعید و رستمی (۱۴۰۲: ۸۷) در پژوهشی با عنوان «هوش مصنوعی و تصمیم گیری اخلاقی در حسابداری و حسابرسی»، نشان دادند که بی طرفی، حریم خصوصی، شفافیت، پاسخگویی و اعتمادپذیری مهم ترین چالش های اخلاقی مرتبط با استفاده از هوش مصنوعی در این حوزه هستند.

با وجود گسترش مطالعات داخلی و خارجی درباره کاربرد هوش مصنوعی در حسابداری، حسابرسی و گزارشگری مالی، بخش عمده این مطالعات بر یک یا چند کاربرد یا پیامد خاص تمرکز داشته و کمتر به بررسی همزمان فرصت ها و چالش های هوش مصنوعی در کیفیت گزارشگری مالی پرداخته اند. همچنین، جمع بندی و طبقه بندی نظام مند یافته های مطالعات موجود، به ویژه با تمرکز بر مطالعات انجام شده در ایران، محدود است؛ از این رو، پژوهش حاضر با رویکرد مرور نظام مند درصدد پر کردن این خلأ و ارائه تصویری جامع از فرصت ها و چالش های هوش مصنوعی در کیفیت گزارشگری مالی است.

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نوع توصیفی و از نظر روش اجرا، یک مطالعه مرور نظام مند (سیستماتیک) است. در این روش، مطالعات مرتبط متناسب با اهداف پژوهش شناسایی، غربالگری و ارزیابی شده و پس از بررسی، یافته های آنها استخراج و ترکیب می شوند (دی لو، ملنیچاک، ماری و

پلامر^۱، ۲۰۱۶). جامعه پژوهش شامل مقالات پژوهشی معتبر منتشر شده در مجلات داخلی در زمینه هوش مصنوعی و گزارشگری مالی طی سال‌های ۱۳۹۸ تا ۱۴۰۴ بوده است. راهبرد جستجو بر اساس ترکیب واژه محوری «هوش مصنوعی» با مفاهیم مرتبط با فرصت‌ها، مزایا، ظرفیت‌ها، کاربردها، چالش‌ها و محدودیت‌های آن، و همچنین واژه‌ها و عبارات مرتبط با حوزه گزارشگری مالی، شامل «گزارشگری مالی»، «گزارشگری حسابداری»، «کیفیت اطلاعات مالی» و «کیفیت گزارشگری مالی»، طراحی و اجرا شد. بر این اساس، جستجو در پایگاه‌های اطلاعاتی داخلی، شامل مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی، مگیران، نورمگز و سیویلیکا انجام گرفت.

در مرحله نخست جستجو، حدود ۲۱۲ مقاله شناسایی شد. پس از بررسی نتایج و حذف مطالعات تکراری، حدود ۶۳ مقاله کنار گذاشته شد. سپس در مرحله غربالگری عنوان و چکیده، حدود ۱۱۹ مقاله به دلیل نداشتن ارتباط مستقیم با عنوان پژوهش حذف و در نهایت ۳۰ مقاله که بیشترین ارتباط مستقیم و غنای محتوایی را با موضوع پژوهش داشتند، برای تحلیل نهایی انتخاب شدند.

ارزیابی نهایی مطالعات منتخب با مطالعه چکیده، یافته‌ها و نتایج آنها انجام گرفت و یافته‌های مرتبط مستقیم با فرصت‌ها و چالش‌های استفاده از هوش مصنوعی در کیفیت گزارشگری مالی برای تحلیل کیفی استخراج شد. فرایند کدگذاری و استخراج مضامین مطابق روش آنسلم و کوربین^۲ (۱۳۹۰) و آترید-استرلینگ^۳ (۲۰۰۱) در سه مرحله انجام شد. ابتدا، گزاره‌ها، مفاهیم و یافته‌های مرتبط با سؤال پژوهش شناسایی و به عنوان «مضامین پایه» کدگذاری شدند. سپس، مضامین پایه بر اساس شباهت مفهومی، ارتباط معنایی و هم‌راستایی موضوعی مقایسه و در قالب «مضامین سازمان‌دهنده» دسته‌بندی شدند. در مرحله سوم، مضامین سازمان‌دهنده بر اساس ارتباط مفهومی و ماهیت مشترک در سطوح بالاتر ترکیب و به «مضامین فراگیر» تبدیل شدند که تصویری جامع از فرصت‌ها و چالش‌های هوش مصنوعی در کیفیت گزارشگری مالی ارائه می‌کردند.

^۱. de Loë, Melnychuk, Murray & Plummer

^۲. Anselm & Corbin

^۳. Attridge-Stirling

برای ارزیابی کیفیت و اعتمادپذیری یافته‌ها، با توجه به ماهیت کیفی پژوهش، معیارهای اعتبارپذیری، قابلیت اتکا و تأییدپذیری مورد توجه قرار گرفت. برای افزایش اعتبارپذیری؛ انتخاب مطالعات، استخراج داده‌ها و کدگذاری به‌صورت نظام‌مند و مرحله‌ای و بر اساس معیارهای از پیش تعیین‌شده انجام شد و متن مطالعات منتخب و کدهای استخراج‌شده چندین بار بازبینی و با یکدیگر تطبیق داده شدند. برای افزایش قابلیت اتکا؛ مراحل جست‌وجو، انتخاب مطالعات، استخراج اطلاعات، ایجاد کدهای اولیه، ادغام کدهای مشابه و تشکیل مضامین سازمان‌دهنده و فراگیر مستندسازی شد تا مسیر دستیابی از داده‌های اولیه به نتایج نهایی قابل پیگیری باشد. همچنین، برای تأییدپذیری؛ مضامین نهایی بر اساس شواهد موجود در مطالعات منتخب شکل گرفت و تلاش شد از تحمیل دیدگاه شخصی پژوهشگر جلوگیری شود. در مجموع، این اقدامات موجب افزایش انسجام، شفافیت و قابلیت پیگیری فرایند استخراج و تحلیل مضامین شد.

یافته‌های پژوهش

فرصت‌های هوش مصنوعی و کیفیت گزارشگری مالی

با توجه به بررسی و تحلیل نتایج مقالات منتخب، ابتدا تمامی یافته‌های اولیه (مضامین پایه) مرتبط با فرصت‌های هوش مصنوعی در ارتقای کیفیت گزارشگری مالی استخراج و در جدول شماره ۱ ارائه شدند.

جدول ۱

مضامین پایه استخراج‌شده در زمینه فرصت‌های هوش مصنوعی و کیفیت گزارشگری مالی

سال پژوهش	محقق/محققین	مضامین پایه استخراج‌شده از نتایج مقالات
۱۳۹۸	فاطمه قشقایی، شهناز مشایخ	- امکان استفاده از سیستم اطلاعاتی یکپارچه در کل سازمان
۱۳۹۸	مجتبی تاراسی، بهاره بنی طالبی	- پیش‌بینی و کشف احتمال گزارشگری مالی متقلبانه شرکت‌ها
۱۳۹۹	دهکردی، بهزاد زمانی	- مدیریت ریسک، اعتبارسنجی و کشف تقلب
۱۳۹۹	علیرضا علی اکبرلو، غلامرضا منصورفر، فرزاد غیور	- معیارهای تشخیص شرکت‌های درمانده مالی با استفاده از هوش مصنوعی
۱۳۹۹	الهام اثنی عسری	کمک به حل مشکلات حسابداری و عملیاتی

۱۴۰۰	مازیام یوخنه القیانی، جمال بحری ثالث، سعید جبارزاده کنگرلوئی، اکبر زواری رضایی	- افزایش قدرت پیش بینی گزارشگری مالی-مالیاتی متقلبانه
۱۴۰۱	ریحانه عنایتی طائبی، علیرضا مهرآذین، مهدی جباری نوقایی	پیش بینی بازده غیرعادی سهام
۱۴۰۱	حسین کامرانی، بیژن عابدینی	افزایش قدرت پیش بینی کشف تقلب در صورتهای مالی
۱۴۰۱	آزاده مهران، حمید علیزاده، عبدالرسول رسولی	- توانایی پردازش و تحلیل داده های عظیم - تصمیم گیری دقیق تر در خدمات مالی - خود کارسازی فرآیندهای مالی - کاهش خطاهای انسانی - کاهش وظایف تکراری
۱۴۰۲	نیما رضایی	-تحلیل های پیشرفته و مشاوره های استراتژیک مالی بهبود فرآیندهای مالی و ارتقاء نقش حسابداران
۱۴۰۲	مانا میرزاپور	-نقش مشاور با تخصص خاص تر در امور مالی و تجاری - افزایش بهره وری، دقت و نوآوری در حسابداری
۱۴۰۲	احسان جوادی	- کاهش خطاهای انسانی -ارائه تحلیل های پیشرفته - بهبود تصمیم گیری
۱۴۰۲	ایوب رستمی ایوب، نصراله خلیلی تیرتاشی	- بهینه سازی تصمیم گیری های مالی - کاهش ریسک سرمایه گذاری
۱۴۰۲	فاطمه کریم پور	- ارتقاء دقت پیش بینی های مالی
۱۴۰۳	حمید زارع، زهره حاجیه، امیررضا کیتیادی	تاثیر مثبت بر کیفیت فرایند حسابرسی صورت های مالی
۱۴۰۳	غلامرضا سلیمانی امیری، سارا محمدی سه دران	- ارتقا کیفیت حسابرسی -افزایش پاسخگویی گزارشگری مالی - ایجاد مزیت رقابتی - بهبود تشخیص تقلب - افزایش دقت در تشخیص ناهنجاریها
۱۴۰۳	احمد احمدی، وحید باغیشنی	- امکان دسترسی به اطلاعات مالی به روز و دقیق - بهبود تصمیم گیری های مالی - افزایش شفافیت و کاهش خطاها - کاهش هزینه ها
۱۴۰۳	محمد رضایی، علی احمدی	- افزایش کارایی در فرآیندهای حسابداری - بهبود تصمیم گیری های مالی -افزایش دقت و صحت
۱۴۰۳	راحله نظریان، فهیمه مظفری	- افزایش جامعیت و دقت گزارش دهی - کاهش دوباره کاری - تجزیه و تحلیل صحیح داده ها - کاهش زمان تجزیه و تحلیل داده ها

- افزایش کارایی و بهبود کیفیت فرایندهای حسابداری		
- فراهم کردن داده های تغییرناپذیر، امن و مطمئن		
- کاهش تقلب، حساب سازی		
- بهبود کیفیت گزارشگری مالی		
۱۴۰۴	فاطمه قربانی، منصور گرکز، عبدالخالق خنکا، علی خوزین، علیرضا معطوفی	- مدیریت مالی، - امنیت، - انعطاف پذیری
- تسریع در ثبت و تجزیه و تحلیل داده های مالی		
- کاهش خطاهای انسانی		
- صرفه جویی در زمان		
- افزایش دقت در تجزیه و تحلیل اطلاعات مالی		
- پیشگیری و کشف به موقع تقلبات مالی		
۱۴۰۴	یاسر جفائیان، رضا صیدخانی، مجتبی مرادپور، رحمت اله محمدی پور	- بهینه سازی تصمیم گیری های مالی - افزایش عدالت و پایداری مالی
۱۴۰۴	زینب آرمون منش، حسن پور خورشید	- بهبود کیفیت گزارشگری مالی تاثیر مثبت تجربه بالا در حضور هوش مصنوعی
۱۴۰۴	امیدعلی کهریزی، سیدامیرحسین سیدمیرزائی، سیدابوالفضل علوی	- افزایش دقت گزارشدهی - کشف تقلب، - ارتقای شفافیت و اعتماد
۱۴۰۴	محمد معید جمالی مهر	تحلیل کلان داده با هوش مصنوعی - خودکارسازی فرایندهای گزارشگری مالی - افزایش دقت فرایندهای گزارشگری مالی - بهبود شناسایی روندها و قابلیت های تصمیم گیری - گزارشگری کارآمدتر، دقیق تر و روشن - کمک به کسب و کارها جهت تصمیم های مالی بهتر - کاهش ریسک احتمالی - تسریع در ارائه گزارشگری مالی - کمک به توسعه دانش و نوآوری در زمینه مالی - تشخیص زود هنگام ریسک بازده منفی - ارتقاء کیفیت اطلاعات مالی - زمینه ساز کاهش عدم قطعیت - افزایش شفافیت در تصمیمات سرمایه گذاری - تعمیق فهم علمی از روابط بین گزارشگری محافظه کارانه و ریسک بازده سهام - کاربرد عملی برای تحلیلگران مالی، مدیران و سیاست گذاران بازار سرمایه
۱۴۰۴	علی دلیلی، کیهان آزادی هیر، محسن ارچین لیسار	

<ul style="list-style-type: none"> -پردازش کارآمد حجم عظیمی از داده های مالی -شناسایی الگوها و تشخیص ناهنجاری ها - بهبود کیفیت حسابرسی -خودکارسازی فعالیت های روزمره حسابرسی - ارتقای دقت و کیفیت حسابرسی -فراهم سازی فرصت برای تحلیل های پیچیده -پیش بینی مالی در زمان واقعی - تشخیص ناهنجاری ها و کاهش خطاها -بهبود فرایند حسابرسی - فراهم ساختن بودجه بندی و شناسایی حساب های مشکوک با تحلیل داده های تاریخی -کمک به تصمیم گیری استراتژیک حسابرسان و مدیران - کاهش ریسک 	<p>۱۴۰۴</p> <p>پرویز پیری، محمد عدنان حمود، علی آشتاب</p>
<ul style="list-style-type: none"> -انجام فعالیت های تکراری - تحلیل داده های مالی در مقیاس وسیع - شناسایی الگوهای غیرعادی -ارتقای شفافیت و پاسخگویی مالی 	<p>۱۴۰۴</p> <p>محمداورسجی، رضا مهاجر منقوش ، فاطمه بالاخیلی ، علیرضا مشکور ،سجاد قاسمی</p>
<ul style="list-style-type: none"> -اتوماسیون(استفاده از نرم افزار) ورود داده ها - تطبیق حساب ها و فعالیت های روتین حسابداری -کاهش ریسک خطاهای انسانی -فراهم نمودن تمرکز حسابداران به سمت فعالیت های استراتژیک - امکان استخراج بینش های ارزشمند از داده های ساختار نیافته -تسهیل تولید گزارش های مالی جامع و شفاف -افزایش سرعت گزارشگری -امکان ارتباط بهتر ذی نفعان با اطلاعات مالی - امکان ثبت سوابق غیر قابل تغییر و ردیابی دقیق تراکنش ها - کاهش تقلب -افزایش اعتماد مشتری 	<p>۱۴۰۴</p> <p>الهه رنجبر</p>

مضامین پایه بر اساس ارتباط مفهومی و معنایی در قالب «مضامین سازمان دهنده» دسته بندی و مضامین مرتبط نیز در سطح بالاتر در قالب مضامین فراگیر تجميع شدند. نتایج این فرایند در جدول ۲ ارائه شده است.

جدول ۲

مضامین سازمان دهنده و مضامین فراگیر استخراج شده از مضامین پایه در زمینه فرصت های هوش مصنوعی و کیفیت گزارشگری مالی

مضامین پایه مستخرج از نتایج مقالات	مضامین سازمان دهنده	مضامین فراگیر
امکان استفاده از سیستم اطلاعاتی یکپارچه در کل سازمان	یکپارچه سازی سیستم های اطلاعات مالی	هوشمند سازی فرآیندهای حسابداری و گزارشگری مالی
<ul style="list-style-type: none"> - خود کار سازی فرآیندهای مالی - اتوماسیون ورود داده ها - تطبیق حساب ها - فعالیت های روتین حسابداری - کاهش وظایف تکراری - انجام فعالیت های تکراری - خود کار سازی فرآیندهای گزارشگری مالی - خود کار سازی فعالیت های روزمره حسابرسی 	خود کار سازی فرآیندهای حسابرسی و گزارشگری	
<ul style="list-style-type: none"> - افزایش دقت و صحت - افزایش دقت فرآیندهای گزارشگری مالی - افزایش بهره وری، دقت و نوآوری در حسابداری 	افزایش دقت و صحت اطلاعات	
<ul style="list-style-type: none"> - کاهش خطاهای انسانی - کاهش ریسک خطاهای انسانی - کاهش هزینه ها، کاهش دوباره کاری 	کاهش هزینه و خطاهای انسانی	
<ul style="list-style-type: none"> - بهبود کیفیت گزارشگری مالی - گزارشگری کارآمدتر، دقیق تر و روشن تر - افزایش جامعیت و دقت گزارش دهی - افزایش دقت گزارش دهی - افزایش پاسخگویی گزارشگری مالی - تسهیل تولید گزارش های مالی جامع و شفاف - تأثیر مثبت بر کیفیت فرآیند حسابرسی، - ارتقای کیفیت حسابرسی، - بهبود کیفیت حسابرسی، - ارتقای دقت و کیفیت حسابرسی، - بهبود فرآیند حسابرسی، - بودجه بندی با تحلیل داده های تاریخی 	ارتقای کیفیت گزارشگری	ارتقای کیفیت و قابلیت انکای اطلاعات مالی
	ارتقای کیفیت حسابرسی	

مضامین پایه مستخرج از نتایج مقالات	مضامین سازمان دهنده	مضامین فراگیر
<ul style="list-style-type: none"> - ارتقای کیفیت اطلاعات مالی، - امکان دسترسی به اطلاعات مالی به‌روز و دقیق 	ارتقای کیفیت اطلاعات مالی	
<ul style="list-style-type: none"> - توانایی پردازش و تحلیل داده‌های عظیم - تحلیل کلان‌داده 	پردازش کلان‌داده‌های مالی	
<ul style="list-style-type: none"> - پردازش کارآمد حجم عظیمی از داده‌های مالی - تحلیل داده‌های مالی در مقیاس وسیع - امکان استخراج بینش‌های ارزشمند از داده‌های - ساختار یافته - شناسایی الگوها - شناسایی الگوهای غیرعادی - بهبود شناسایی روندها 	استخراج بینش از داده‌های مالی	تحلیل هوشمند داده‌ها و پیش‌بینی مالی
<ul style="list-style-type: none"> - پیش‌بینی بازده غیرعادی سهام - تشخیص زودهنگام ریسک بازده منفی 	پیش‌بینی بازده و ریسک سهام	
<ul style="list-style-type: none"> - مدیریت ریسک - کاهش ریسک - کاهش ریسک احتمالی - کاهش ریسک سرمایه‌گذاری - اعتبارسنجی - معیارهای تشخیص شرکت‌های در مانده مالی 	مدیریت ریسک مالی	
<ul style="list-style-type: none"> - پیش‌بینی و کشف احتمال گزارشگری مالی متقلبانه - افزایش قدرت پیش‌بینی کشف تقلب - افزایش قدرت پیش‌بینی گزارشگری مالیاتی - متقلبانه - پیشگیری و کشف به‌موقع تقلبات مالی - کشف تقلب، بهبود تشخیص تقلب - کاهش تقلب - کاهش حساب‌سازی 	کشف و پیشگیری از تقلب	مدیریت ریسک، تقلب و امنیت مالی
<ul style="list-style-type: none"> - افزایش دقت در تشخیص ناهنجاری‌ها - تشخیص ناهنجاری‌ها - شناسایی حساب‌های مشکوک 	تشخیص ناهنجاری‌های مالی	
<ul style="list-style-type: none"> - فراهم کردن داده‌های امن، مطمئن و تغییرناپذیر - ثبت سوابق غیرقابل تغییر و ردیابی تراکنش‌ها - امنیت، افزایش اعتماد مشتری - امکان ارتباط بهتر ذی‌نفعان با اطلاعات مالی 	تقویت امنیت، قابلیت ردیابی و اعتماد	
<ul style="list-style-type: none"> - بهبود تصمیم‌گیری - بهبود تصمیم‌گیری‌های مالی 	بهبود تصمیم‌گیری مالی و مدیریتی	ارتقای تصمیم‌گیری و عملکرد مالی

مضامین پایه مستخرج از نتایج مقالات	مضامین سازمان دهنده	مضامین فراگیر
<ul style="list-style-type: none"> - بهینه سازی تصمیم گیری های مالی - تصمیم گیری دقیق تر در خدمات مالی - کمک به کسب و کارها برای تصمیم های مالی بهتر - کمک به تصمیم گیری استراتژیک مدیران و حسابرسان 		
<ul style="list-style-type: none"> - فراهم سازی تحلیل های پیشرفته - مشاوره های استراتژیک مالی - تعمیق فهم علمی از روابط بین گزارشگری محافظه کارانه و ریسک بازده سهام - کاربرد عملی برای تحلیلگران، مدیران و سیاست گذاران بازار سرمایه 	<ul style="list-style-type: none"> کاربردهای راهبردی هوش مصنوعی در مدیریت مالی 	
<ul style="list-style-type: none"> - بهبود فرآیندهای مالی و ارتقای نقش حسابداران - نقش مشاور تخصصی تر - تمرکز حسابداران بر فعالیت های استراتژیک - کمک به حل مشکلات حسابداری و عملیاتی 	<ul style="list-style-type: none"> توسعه نقش راهبردی حسابداران 	<ul style="list-style-type: none"> تحول حرفه ای و نوآوری در حسابداری
<ul style="list-style-type: none"> - ایجاد مزیت رقابتی - کمک به توسعه دانش و نوآوری در زمینه مالی، - تعطاف پذیری - تأثیر مثبت تجربه بالا در حضور هوش مصنوعی 	<ul style="list-style-type: none"> ایجاد مزیت رقابتی و نوآوری 	
<ul style="list-style-type: none"> - افزایش شفافیت - ارتقای شفافیت و اعتماد - ارتقای شفافیت و پاسخگویی مالی - افزایش عدالت و پایداری مالی 	<ul style="list-style-type: none"> افزایش شفافیت و پاسخگویی 	<ul style="list-style-type: none"> افزایش شفافیت و پاسخگویی
<ul style="list-style-type: none"> - صرفه جویی در زمان - افزایش سرعت گزارشگری - تسریع در ارائه گزارشگری مالی 	<ul style="list-style-type: none"> افزایش سرعت پردازش و گزارشگری 	
<ul style="list-style-type: none"> - ارتقای دقت پیش بینی های مالی - پیش بینی مالی در زمان واقعی - تجزیه و تحلیل صحیح داده ها - کاهش زمان تجزیه و تحلیل داده ها - افزایش دقت در تجزیه و تحلیل اطلاعات مالی - تسریع در ثبت و تجزیه و تحلیل داده های مالی 	<ul style="list-style-type: none"> پیش بینی دقیق و به موقع مالی تجزیه تحلیل صحیح و سریع داده های مالی 	<ul style="list-style-type: none"> تسریع در تحلیل دقیق داده ها و گزارشگری مالی

تبیین و مقایسه یافته‌ها در زمینه فرصت‌های هوش مصنوعی و کیفیت گزارشگری مالی هوشمندسازی فرآیندهای حسابداری و گزارشگری مالی: از زیرمضمون‌های

مرتبط با این مضمون می‌توان به یکپارچه‌سازی سیستم‌های اطلاعات مالی و خودکارسازی فرایندهای حسابداری، حسابرسی و گزارشگری اشاره کرد. هوش مصنوعی با یکپارچه‌سازی داده‌ها و خودکارسازی فعالیت‌ها، ضمن حذف فعالیت‌های تکراری، افزایش سرعت و هماهنگی فرایندها و کاهش خطاهای انسانی، می‌تواند کارایی و کیفیت گزارشگری مالی را ارتقا دهد. همچنین، کاهش فعالیت‌های روتین، فرصت بیشتری برای حسابداران و حسابرسان جهت تمرکز بر تحلیل‌های تخصصی، قضاوت حرفه‌ای و ارزیابی ریسک فراهم می‌کند.

این یافته با نتایج مواچیکوکا (۲۰۲۴: ۱۷۵۱) همسو است که نشان داد هوش مصنوعی با افزایش کارایی و کاهش خطا می‌تواند دقت گزارشگری مالی را بهبود بخشد. همچنین مورفی و همکاران^۱ (۲۰۲۲: ۴: ۹) در مرور ادبیات هوش مصنوعی و حسابداری، بر ظرفیت این فناوری برای خودکارسازی فعالیت‌ها و ایجاد ارزش در فرایندهای حسابداری تأکید کرده‌اند.

ارتقای کیفیت و قابلیت اتکای اطلاعات مالی: از زیرمضمون‌های مرتبط با این مضمون می‌توان به افزایش دقت و صحت اطلاعات، کاهش هزینه‌ها و خطاهای انسانی، ارتقای کیفیت گزارشگری و اطلاعات مالی و بهبود کیفیت حسابرسی اشاره کرد که به کارگیری هوش مصنوعی با کاهش خطاهای انسانی و افزایش دقت تحلیل اطلاعات، می‌تواند کیفیت و قابلیت اتکای گزارشگری مالی را ارتقا دهد. در نتیجه، اطلاعات مالی از نظر دقت، قابلیت اتکا، به‌موقع‌بودن و شفافیت، ویژگی‌های مطلوب‌تری پیدا کرده و مبنای مناسب‌تری برای تصمیم‌گیری مدیران، سرمایه‌گذاران و سایر ذی‌نفعان فراهم می‌شود. این یافته با نتایج پژوهش جوهری (۲۰۲۵: ۱۰۹۶) که نشان داد هوش مصنوعی، همراه با نظام کنترل داخلی و کیفیت سیستم‌های اطلاعات حسابداری، می‌تواند به‌طور مثبت بر دقت گزارش داده‌های مالی اثرگذار باشد، همسو است.

تحلیل هوشمند داده‌ها و پیش‌بینی مالی: هوش مصنوعی با پردازش کلان‌داده‌های مالی و استخراج بینش‌های ارزشمند از داده‌ها، امکان شناسایی الگوهای پنهان، روندهای مالی و روابط پیچیده میان متغیرها را فراهم می‌سازد. این قابلیت‌ها می‌تواند دقت پیش‌بینی بازده و

¹ . Murphy et al

ریسک سهام را افزایش داده و از تصمیم گیری آگاهانه مدیران، سرمایه گذاران و سایر ذی نفعان حمایت کند.

این یافته با نتایج کورلجوسچ و کارگر^۱ (۲۰۲۳: ۸۱) همسو است؛ آنان در یک مرور نظام مند، کاربرد هوش مصنوعی در پیش بینی های حسابداری مالی را بررسی و نشان دادند که استفاده از مدل های مبتنی بر هوش مصنوعی می تواند ظرفیت تحلیل و پیش بینی مسائل مالی و حسابداری را افزایش دهد.

مدیریت ریسک، ثقل و امنیت مالی: یکی از مضامین فراگیر شناسایی شده، نقش هوش مصنوعی در مدیریت ریسک، کشف و پیشگیری از ثقل، شناسایی ناهنجاری های مالی و افزایش قابلیت ردیابی اطلاعات است. الگوریتم های هوش مصنوعی با پردازش حجم زیادی از داده های مالی و شناسایی الگوهای غیرعادی، می توانند در تشخیص به موقع مخاطرات، معاملات مشکوک و رفتارهای متقلبانه مؤثر باشند. این قابلیت ها با کمک به شناسایی زود هنگام ثقل و ناهنجاری ها، می توانند احتمال دستکاری اطلاعات را کاهش داده و در نتیجه به افزایش قابلیت اتکای گزارش های مالی کمک کنند.

این یافته با نتایج پژوهش شهان و همکاران^۲ (۲۰۲۳: ۲۰۲۳) و هراندز آروس و همکاران^۳ (۲۰۲۴: ۲۰۲۴) همسو است؛ آنان در پژوهش خود نشان دادند که روش های داده کاوی و یادگیری ماشین به طور فزاینده ای برای شناسایی الگوهای ثقل و ناهنجاری های مالی به کار گرفته می شوند.

ارتقای تصمیم گیری و عملکرد مالی: یکی دیگر از مضامین فراگیر شناسایی شده، نقش هوش مصنوعی در بهبود تصمیم گیری و ارتقای عملکرد مالی سازمان هاست. بهره گیری از قابلیت های تحلیلی و پیش بینی هوش مصنوعی، امکان پردازش سریع تر و دقیق تر اطلاعات و ارائه بینش های مبتنی بر داده را فراهم می کند و می تواند به بهبود کیفیت تصمیم های مالی و مدیریتی و کاهش عدم اطمینان در تصمیم گیری منجر شود. همچنین، استفاده از این فناوری می تواند مدیران را در زمینه هایی مانند تخصیص منابع، ارزیابی گزینه های سرمایه گذاری، مدیریت ریسک و تدوین راهبردهای مالی یاری کند. این یافته با نتایج یه و چن^۴ (۲۰۲۴: ۳۰)

1. Kureljusic & Karger

2. Shahana et al

3. Hernandez Aros et al

4. Ye & Chen

که بر نقش هوش مصنوعی در پشتیبانی از تصمیم‌گیری حسابداری و مدیریت عملکرد تأکید کرده‌اند، همسو است.

تحول حرفه‌ای و نوآوری در حسابداری: هوش مصنوعی زمینه‌ساز تحول حرفه‌ای و نوآوری در حسابداری است. به کارگیری این فناوری، با توسعه نقش راهبردی حسابداران، موجب انتقال تمرکز آنان از انجام وظایف تکراری و عملیاتی به فعالیت‌های تحلیلی، مشاوره‌ای و ارزش آفرین می‌شود. همچنین، بهره‌گیری از قابلیت‌های هوش مصنوعی با ایجاد مزیت رقابتی و تقویت نوآوری، سازمان‌ها را در بهبود فرایندهای کسب‌وکار، ارائه خدمات مالی هوشمند و افزایش توان رقابتی یاری می‌دهد. این یافته با نتایج گرین من و همکاران^۱ (۲۰۲۴: ۱۸۸) همسو است؛ آنان نشان دادند که هوش مصنوعی با خودکارسازی وظایف روتین و تقویت تحلیل داده‌ها، نقش حسابداران و حسابرسان را به سمت فعالیت‌های باارزش‌تری مانند مشاوره راهبردی و مدیریت ریسک سوق می‌دهد. همچنین عسیدی و همکاران^۲ (۲۰۲۵: ۹۱۵) نشان دادند که پذیرش هوش مصنوعی می‌تواند به تغییر و توسعه نقش‌ها و مسئولیت‌های حرفه‌ای حسابداران و افزایش بهره‌وری محیط کار منجر شود.

افزایش شفافیت و پاسخگویی: هوش مصنوعی می‌تواند از طریق افزایش شفافیت و پاسخگویی، نقش مؤثری در بهبود نظام گزارشگری مالی ایفا کند. استفاده از قابلیت‌های هوش مصنوعی در ثبت، پردازش و تحلیل اطلاعات مالی، دسترسی به داده‌های دقیق‌تر، به‌موقع و قابل ردیابی را برای ذی‌نفعان فراهم می‌سازد. این امر با کاهش ابهام اطلاعاتی و تقویت سازوکارهای نظارتی، زمینه افزایش پاسخگویی مدیران و اعتماد استفاده‌کنندگان از گزارش‌های مالی را فراهم می‌کند.

این یافته با نتایج یانگ و زو^۳ (۲۰۲۵: ۱۰۷۷) همسو است؛ آنان دریافتند که پذیرش هوش مصنوعی به‌طور معناداری کیفیت افشای اطلاعات حسابداری را بهبود می‌بخشد و از جمله سازوکارهای این اثر را کاهش عدم تقارن اطلاعاتی و افزایش اعتبار و به‌موقع بودن افشا عنوان کردند.

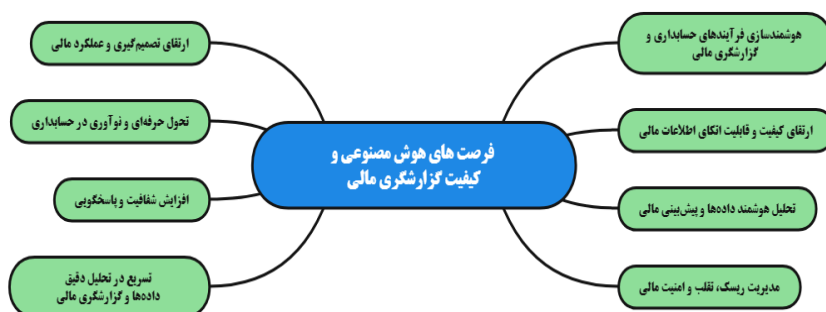
^۱. Greenman et al

^۲. Assidi et al

تسریع در تحلیل دقیق داده‌ها و گزارشگری مالی: هوش مصنوعی با افزایش سرعت پردازش و تحلیل داده‌های مالی، امکان دسترسی سریع‌تر مدیران و سایر ذی‌نفعان به اطلاعات موردنیاز را فراهم می‌کند. پردازش سریع حجم زیادی از داده‌ها و ارائه تحلیل‌ها و پیش‌بینی‌های بهنگام می‌تواند زمان انجام فرایندهای گزارشگری را کاهش داده و بهبود تصمیم‌گیری‌های مالی و مدیریتی را به دنبال داشته باشد. همچنین، دسترسی سریع‌تر به اطلاعات، سازمان‌ها را قادر می‌سازد واکنش مناسب‌تری نسبت به تغییرات محیطی و مالی نشان دهند.

این یافته با نتایج لیائو و همکاران^۱ (۲۰۲۴) که نشان دادند که هوش مصنوعی در کاهش تأخیر انتشار گزارش حسابرسی و به موقع بودن گزارش‌ها ارتباط دارد، همسو است.

نمودار ۱. فرصت های هوش مصنوعی و کیفیت گزارشگری مالی

چالش‌های هوش مصنوعی و کیفیت گزارشگری مالی

با توجه به بررسی و تحلیل نتایج مقالات منتخب، ابتدا تمامی یافته‌های اولیه (مضامین پایه) مرتبط با چالش‌های هوش مصنوعی در ارتقای کیفیت گزارشگری مالی استخراج و در جدول شماره ۳ ارائه شدند.

¹. Liao et al

جدول شماره ۳

مضامین پایه استخراج شده در زمینه چالش‌های هوش مصنوعی و کیفیت گزارشگری مالی

سال پژوهش	محقق/محققین	مضامین پایه استخراج شده از نتایج مقالات
۱۴۰۱	آزاده مهرانی، حمید عزیزاده، عبدالرسول رسولی	- هزینه پیاده سازی - مسائل مربوط به حریم خصوصی
۱۴۰۲	نیما رضایی	- مسائل اخلاقی و قانونی در استفاده از هوش مصنوعی
۱۴۰۲	مانا میرزاپور	- کسب مهارت‌های لازم از طریق آموزش
۱۴۰۲	احسان جوادی	- امنیت داده‌ها - نیاز به بازآموزی حسابداران - مسائل اخلاقی
۱۴۰۲	فاطمه کریم پور	رعایت مسائل اخلاقی - حفاظت از داده‌ها - هزینه بالا برنامه‌های هوش مصنوعی - افزایش بیکاری، - فقدان آیین نامه اخلاقی برای استفاده از هوش مصنوعی - نیاز به نیروی کار متخصص - محدود شدن توانایی هوش مصنوعی به توانایی طراح آن
۱۴۰۳	غلامرضا سلیمانی امیری، سارا محمدی سه دران	- کاهش بهره‌وری افراد - عدم امنیت داده - نقض حریم خصوصی در سازمان، - نارضایتی و ترک خدمت سرمایه‌های انسانی سازمان
۱۴۰۳	احمد احمدی، وحید باغیشنی	- مسائل امنیتی - نیاز به آموزش کارکنان برای استفاده از فناوری‌های جدید
۱۴۰۴	هاشم حیدر یوسف، پرویز پیری، پری چالاکی	- سوءاستفاده‌ها و تهدیدهای امنیتی
۱۴۰۴	محمد اورسجی، رضا مهاجر منقوش، فاطمه بالاخیلی، علیرضا مشکور، سجاد قاسمی	- کمبود مهارت‌های تخصصی - ریسک‌های امنیت سایبری - مسائل اخلاقی
۱۴۰۴	الله رنجبر	- امنیت داده‌ها - ملاحظات اخلاقی - لزوم بازآموزی حسابداران

سال پژوهش	محقق/محققین	مضامین پایه استخراج شده از نتایج مقالات
۱۴۰۴	امیدعلی کهریزی ، سیدامیرحسین سیدمیرزائی ، سیدابوالفضل علوی	- نیازمند سرمایه گذاری - خطر گزارش دهی تزئینی یا سوگیری شده - انتشار اطلاعات رفتاری و شخصی مشتریان
		- امنیت داده ها - حفظ حریم خصوصی - نیازمند آموزش حسابداران

مضامین پایه بر اساس ارتباط مفهومی و معنایی در قالب «مضامین سازمان دهنده» دسته بندی و مضامین مرتبط نیز در سطح بالاتر در قالب «مضامین فراگیر» جمع شدند. نتایج این فرایند در جدول شماره ۴ ارائه شده است.

جدول ۴

مضامین سازمان دهنده و مضامین فراگیر استخراج شده از مضامین پایه در زمینه چالش های هوش مصنوعی و کیفیت گزارشگری مالی

مضامین پایه مستخرج از نتایج مقالات	مضامین سازمان دهنده	مضامین فراگیر
- امنیت داده ها - عدم امنیت داده - مسائل امنیتی - ریسک های امنیت سایبری - سوء استفاده ها و تهدیدهای امنیتی - حفاظت از داده	امنیت داده ها و اطلاعات	چالش های امنیت، حریم خصوصی و حاکمیت داده
- مسائل مربوط به حریم خصوصی - حفظ حریم خصوصی - نقض حریم خصوصی در سازمان - انتشار اطلاعات رفتاری و شخصی مشتریان	حفظ حریم خصوصی	
- مسائل اخلاقی - رعایت مسائل اخلاقی - ملاحظات اخلاقی - مسائل اخلاقی و قانونی در استفاده از هوش مصنوعی	ملاحظات اخلاقی در به کار گیری هوش مصنوعی	مسائل اخلاقی و حقوقی

مضامین پایه مستخرج از نتایج مقالات	مضامین سازمان دهنده	مضامین فراگیر
- فقدان آیین‌نامه اخلاقی برای استفاده از هوش مصنوعی	الزامات قانونی و مقرراتی	
- خطر گزارش‌دهی تزیینی یا سوگیری‌شده	مخاطرات سوگیری و قابلیت	
- محدود شدن توانایی هوش مصنوعی به توانایی طراح آن	اتکای خروجی‌ها	
- کسب مهارت‌های لازم از طریق آموزش		
- نیاز به آموزش کارکنان برای استفاده از فناوری‌های جدید	آموزش و بازآموزی	
- نیازمند آموزش حسابداران	نیروی انسانی	
- نیاز به بازآموزی حسابداران		تامین منابع انسانی و بازآموزی آنها
- لزوم بازآموزی حسابداران		
- نیاز به نیروی کار متخصص	کمبود نیروی انسانی	
- کمبود مهارت‌های تخصصی	متخصص	
- افزایش بیکاری،		
- کاهش بهره‌وری افراد،	پیامدهای شغلی و سازمانی	
- نارضایتی و ترک خدمت سرمایه‌های انسانی سازمان		
- هزینه پیاده‌سازی	هزینه پیاده‌سازی	چالش‌های اقتصادی
- هزینه بالای برنامه‌های هوش مصنوعی	و سرمایه‌گذاری	و پیاده‌سازی
- نیازمند سرمایه‌گذاری		

تبیین و مقایسه یافته‌ها در زمینه چالش‌های هوش مصنوعی و کیفیت گزارشگری مالی

چالش‌های امنیت، حریم خصوصی و حاکمیت داده‌ها: چالش‌های امنیت، حریم خصوصی و حاکمیت داده‌ها از مهم‌ترین موانع بهره‌گیری اثربخش از هوش مصنوعی در گزارشگری مالی محسوب می‌شوند. وابستگی سامانه‌های هوش مصنوعی به حجم گسترده‌ای از داده‌های مالی، ضرورت توجه ویژه به امنیت داده‌ها و اطلاعات و ایجاد سازوکارهای مناسب برای جلوگیری از دسترسی غیرمجاز، افشای اطلاعات و تهدیدهای سایبری را افزایش داده است. همچنین، حفظ حریم خصوصی ذی‌نفعان و استفاده مسئولانه از داده‌های مالی، از الزامات اساسی پذیرش این فناوری به شمار می‌رود. این یافته با نتایج کوکینا و همکاران^۱ (۲۰۲۵: ۱)

^۱. Kokina et al

همسو است؛ آنان بر اساس مصاحبه با متخصصان حسابرسی، حریم خصوصی داده‌ها را در کنار سوگیری و قابلیت اتکا، از مهم‌ترین چالش‌های پذیرش هوش مصنوعی در حسابرسی شناسایی کردند.

مسائل اخلاقی و حقوقی: مسائل اخلاقی و حقوقی از جمله چالش‌های اساسی در به‌کارگیری هوش مصنوعی در گزارشگری مالی است. استفاده از این فناوری مستلزم توجه به ملاحظات اخلاقی، تدوین الزامات قانونی و مقرراتی مناسب و اطمینان از قابلیت اتکای خروجی‌های الگوریتمی است. سوگیری در داده‌ها یا فرآیندهای تصمیم‌گیری هوشمند می‌تواند به کاهش اعتماد به اطلاعات مالی و اتخاذ تصمیمات نادرست منجر شود. از این‌رو، طراحی چارچوب‌های اخلاقی و نظارتی شفاف، همراه با سازوکارهای کنترل، پاسخگویی و ارزیابی مستمر، برای تضمین استفاده مسئولانه و قابل اعتماد از هوش مصنوعی در گزارشگری مالی ضروری است.

این یافته با نتایج پرداناو همکاران^۱ (۲۰۲۴: ۳۲۱) و کوکینا و همکاران (۲۰۲۵: ۱) که بر اهمیت سوگیری، شفافیت، پاسخگویی، قابلیت اتکا و ضرورت وجود سازوکارهای کنترلی و راهنمایی برای استفاده مسئولانه از هوش مصنوعی تأکید کرده‌اند، همسو است.

تأمین منابع انسانی و بازآموزی آنها: استفاده اثربخش از فناوری هوش مصنوعی نیازمند آموزش و بازآموزی مستمر نیروی انسانی، توسعه مهارت‌های تخصصی و تربیت کارکنانی با توانایی ترکیب دانش حسابداری و فناوری‌های نوین است. همچنین، کمبود نیروی انسانی متخصص و نگرانی‌های مرتبط با تغییر ماهیت مشاغل، کاهش برخی وظایف سنتی و پیامدهای سازمانی ناشی از اتوماسیون، می‌تواند فرآیند پذیرش هوش مصنوعی را با چالش مواجه سازد. از این‌رو، سرمایه‌گذاری در توسعه سرمایه انسانی و بازطراحی نقش‌های شغلی، شرطی اساسی برای بهره‌برداری پایدار و موفق از ظرفیت‌های هوش مصنوعی در حرفه حسابداری و گزارشگری مالی محسوب می‌شود.

این یافته با نتایج پژوهش کوکینا و همکاران (۲۰۲۵: ۱) که بر نیاز به راهنمایی و آمادگی حرفه‌ای در مواجهه با چالش‌های پذیرش هوش مصنوعی در حسابرسی تأکید کرده‌اند، همسو است.

¹. Perdana

چالش‌های اقتصادی و پیاده‌سازی: یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که چالش‌های

اقتصادی و پیاده‌سازی از عوامل مهم تأثیرگذار بر پذیرش و توسعه هوش مصنوعی در گزارشگری مالی است. هزینه‌های بالای پیاده‌سازی، توسعه زیرساخت‌های فناوریانه، نگهداری سامانه‌ها و نیاز به سرمایه‌گذاری اولیه قابل توجه، می‌تواند مانعی برای استفاده گسترده سازمان‌ها از این فناوری باشد.

این یافته با نتایج سرسلی و کاداگیشویلی (۲۰۲۳: ۷۲) همسو است؛ آنان در بررسی کاربرد هوش مصنوعی در حسابداری و گزارشگری مالی، هزینه‌های پیاده‌سازی، نیاز به زیرساخت‌های فناوریانه و ضرورت سرمایه‌گذاری و آمادگی سازمانی را از جمله ملاحظات مهم پذیرش این فناوری مطرح کرده‌اند. بنابراین، اتخاذ رویکردی مرحله‌ای و سرمایه‌گذاری هدفمند می‌تواند زمینه استفاده اثربخش و پایدار از هوش مصنوعی در فرآیندهای گزارشگری مالی را فراهم سازد.

نمودار ۲. چالش‌های هوش مصنوعی و کیفیت گزارشگری مالی

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج این مرور نظام‌مند نشان می‌دهد که هوش مصنوعی به‌عنوان یکی از مهم‌ترین فناوری‌های تحول‌آفرین، ظرفیت قابل توجهی برای بهبود گزارشگری مالی در حسابداری و حسابرسی دارد، اما بهره‌گیری اثربخش از آن مستلزم مدیریت هم‌زمان فرصت‌ها و چالش‌های پیش‌رو است. یافته‌های پژوهش نشان داد که فرصت‌های هوش مصنوعی در گزارشگری مالی را می‌توان در هشت مضمون فراگیر شامل هوشمندسازی فرآیندهای حسابداری و گزارشگری مالی؛ ارتقای کیفیت و قابلیت اتکای اطلاعات مالی؛ تحلیل هوشمند داده‌ها و پیش‌بینی مالی؛ مدیریت ریسک، تقلب و امنیت مالی؛ ارتقای تصمیم‌گیری و عملکرد مالی؛ تحول حرفه‌ای و

نوآوری در حسابداری؛ افزایش شفافیت و پاسخگویی؛ و تسریع در تحلیل دقیق داده ها و گزارشگری مالی طبقه بندی کرد. این یافته ها بیانگر آن است که هوش مصنوعی صرفاً ابزاری برای خودکارسازی فعالیت های تکراری نیست، بلکه با افزایش سرعت پردازش اطلاعات، ارتقای دقت و کیفیت گزارش های مالی، تقویت توان پیش بینی، بهبود مدیریت ریسک و کشف تقلب، زمینه را برای تصمیم گیری آگاهانه تر مدیران، سرمایه گذاران و سایر ذی نفعان فراهم می سازد. همچنین، این فناوری با تغییر نقش حسابداران از انجام فعالیت های عملیاتی به ایفای نقش های تحلیلی، مشاوره ای و راهبردی، می تواند موجب تحول در حرفه حسابداری و افزایش ارزش آفرینی برای سازمان ها شود.

در مقابل، یافته ها نشان داد که استقرار و توسعه هوش مصنوعی در گزارشگری مالی با چالش های مهمی نیز همراه است که در چهار مضمون فراگیر شامل چالش های امنیت، حریم خصوصی و حاکمیت داده ها؛ مسائل اخلاقی و حقوقی؛ تأمین منابع انسانی و بازآموزی آن ها؛ و چالش های اقتصادی و پیاده سازی قابل طبقه بندی هستند. این چالش ها بیانگر آن است که موفقیت در به کارگیری هوش مصنوعی تنها به توسعه زیرساخت های فناورانه وابسته نیست، بلکه مستلزم ایجاد چارچوب های حقوقی و اخلاقی مناسب، تضمین امنیت و محرمانگی داده ها، سرمایه گذاری در آموزش و توانمندسازی سرمایه انسانی و تأمین منابع مالی مورد نیاز برای استقرار و نگهداری این فناوری است. در غیر این صورت، مخاطراتی نظیر نقض حریم خصوصی، تهدیدهای امنیت سایبری، سوگیری در خروجی های هوش مصنوعی، کمبود نیروی انسانی متخصص و هزینه های بالای پیاده سازی می تواند اثربخشی این فناوری را کاهش دهد.

پیشنهادهای

پیشنهادهای کاربردی

با توجه به یافته های پژوهش و شناسایی فرصت ها و چالش های به کارگیری هوش مصنوعی در گزارشگری مالی، پیشنهادهای زیر ارائه می شود:

۱. سیاست گذاران و نهادهای ناظر چارچوب های قانونی و نظارتی متناسب با هوش مصنوعی در گزارشگری مالی، شامل مسئولیت پذیری، شفافیت الگوریتم ها، قابلیت اتکا، حفاظت از داده های مالی و نظارت بر تصمیمات هوشمند، تدوین کنند.

۲. شرکت‌ها و واحدهای تجاری پیش از پیاده‌سازی هوش مصنوعی، ارزیابی هزینه - منفعت انجام داده و آن را به‌صورت مرحله‌ای و متناسب با ظرفیت‌های مالی، فنی و سازمانی اجرا کنند و هم‌زمان زیرساخت‌های فناوری اطلاعات، امنیت سایبری و حاکمیت داده‌ها را تقویت کنند.
۳. سازمان‌های حرفه‌ای حسابداری آموزش و بازآموزی مستمر حسابداران، حسابرسان و مدیران مالی را با تأکید بر تحلیل داده، ابزارهای هوش مصنوعی، ارزیابی خروجی الگوریتم‌ها و ملاحظات اخلاقی و امنیتی توسعه دهند.
۴. دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی با بازنگری سرفصل‌های حسابداری و حسابرسی، آموزش هوش مصنوعی، تحلیل داده، یادگیری ماشین، حاکمیت داده و اخلاق فناوری را تقویت کنند تا نیروی انسانی متناسب با تحولات حرفه تربیت شود.
۵. مدیران مالی و حسابرسان هوش مصنوعی را جایگزین قضاوت حرفه‌ای انسان ندانند و نظارت و کنترل انسانی را حفظ کنند؛ به‌ویژه در تصمیمات بااهمیت، خروجی‌های هوش مصنوعی از نظر صحت، سوگیری، قابلیت اتکا و انطباق با استانداردهای حرفه‌ای ارزیابی شوند.

پیشنهاد برای تحقیقات آتی

- با توجه به خلأهای شناسایی‌شده در ادبیات پژوهش، پیشنهاد می‌شود تحقیقات آتی در محورهای زیر انجام شوند:
۱. مطالعه تجربی و طولی رابطه استفاده از هوش مصنوعی با کیفیت گزارش‌های مالی بر اساس داده‌های واقعی شرکت‌ها و مقایسه وضعیت شرکت‌ها پیش و پس از پذیرش این فناوری
 ۲. بررسی تأثیر هوش مصنوعی بر اعتماد استفاده‌کنندگان اطلاعات مالی، به‌ویژه سرمایه‌گذاران، اعتباردهندگان و تحلیلگران، و نقش ابهام و سوگیری الگوریتمی در افزایش یا کاهش این اعتماد

۳. تبیین نقش حاکمیت شرکتی، کنترل های داخلی و تخصص فناوری اطلاعات در تقویت یا تعدیل آثار هوش مصنوعی بر کیفیت گزارشگری مالی و مقایسه آثار و چالش های این فناوری بر اساس اندازه شرکت، صنعت و سطح بلوغ دیجیتال
۴. انجام مطالعات اقتصادی و هزینه - منفعت درباره پیاده سازی و نگهداری هوش مصنوعی، به ویژه در شرکت های کوچک و متوسط، و تعیین شرایط توجیه پذیری هزینه های استقرار و نگهداری بر اساس منافع حاصل از این فناوری

محدودیت های پژوهش

- پژوهش حاضر، همانند هر پژوهش دیگری، با محدودیت هایی مواجه است که در تفسیر یافته های آن باید مورد توجه قرار گیرد.
- نتایج این پژوهش به مطالعاتی محدود است که در پایگاه های اطلاعاتی مورد بررسی و در بازه زمانی تعیین شده شناسایی و در دسترس پژوهشگر قرار گرفته اند.
 - شناسایی، کدگذاری و دسته بندی مضامین، با وجود تلاش برای رعایت اصول نظام مند و بازبینی مراحل تحلیل، می تواند تا حدی تحت تأثیر تفسیر پژوهشگر قرار گیرد.
 - با توجه به سرعت بالای تحول فناوری های هوش مصنوعی، یافته های پژوهش ممکن است با ظهور فناوری ها، مقررات و کاربردهای جدید در آینده نیازمند بازنگری و به روزرسانی باشد.

ملاحظات اخلاقی

- حامی مالی: مقاله حامی مالی ندارد.
- مشارکت نویسندگان: تمام نویسندگان در آماده سازی مقاله مشارکت داشته اند.
- تعارض منافع: بنابر اظهار نویسندگان در این مقاله هیچ گونه تعارض منافی وجود ندارد.
- تعهد کپی رایت: طبق تعهد نویسندگان حق کپی رایت رعایت شده است.

منابع

- آذرسعید، یاشار؛ رستمی، شعیب (۱۴۰۲). هوش مصنوعی و تصمیم گیری اخلاقی در حسابداری و حسابرسی: تحلیل چالش های مرتبط. *تصاویر و تصمیم گیری در حسابداری و حسابرسی*، ۲(۷)، ۸۷-۱۱۴.

- آزمون‌منش، زینب؛ پورخورشید، حسن (۱۴۰۴). تأثیر استفاده از هوش مصنوعی در حسابرسی بر کیفیت گزارشگری مالی با نقش تعدیل‌گر تجربه حسابرس. *حسابداری، امور مالی و هوش محاسباتی*، ۳(۳)، ۱-۱۵.
- آنسلم، استراوس؛ کورین، جولیت (۱۳۹۰). *اصول روش تحقیق کیفی: نظریه‌مبنایی، رویه‌ها و شیوه‌ها*. (مترجم: بیوک محمدی). انتشارات: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
- اثنی عشری، الهام. (۱۳۹۹). تأثیر فناوری اطلاعات بر گزارشگری مالی. *پژوهشنامه اورمزد*، ۱۲(۵۳)، ۹۴-۱۰۴.
- احمدی، احمد؛ باغیشتی، وحید (۱۴۰۳). دیجیتال‌سازی و گزارشگری مالی: چگونگی تغییر نوآوری در فناوری به سمت حسابداری مداوم در ایران. *کنفرانس بین‌المللی مدیریت، حسابداری و توسعه اقتصادی*، ۱۳.
- یوخنه القیانی، ماریام؛ بحری ثالث، جمال؛ جبارزاده کنگرلوئی، سعید؛ زواری رضایی، اکبر (۱۴۰۰). تبیین گزارشگری مالی-مالیاتی متقلبانة شرکت‌ها: رویکرد ترکیبی داده‌کاوی کلاسیک، ANFIS و الگوریتم‌های فراابتکاری. *مطالعات تجربی حسابداری مالی*، ۱۸(۷۱)، ۸۹-۱۱۱.
- اورسجی، محمد؛ مهاجر منقوش، رضا؛ بالاخیلی، فاطمه؛ مشکور، علیرضا؛ قاسمی، سجاد. (۱۴۰۴). بررسی نقش هوش مصنوعی در حسابداری بخش عمومی. *پژوهش‌های نوین بین‌رشته‌ای علوم پایه و فنی و مهندسی*، ۵(۳)، ۱۰-۱.
- تاراسی، مجتبی؛ بنی‌طالبی دهکردی، بهاره، و زمانی، بهزاد. (۱۳۹۸). پیش‌بینی گزارشگری مالی متقلبانة از طریق شبکه عصبی مصنوعی. (ANN) *حسابداری مدیریت*، ۱۲(۴۰)، ۶۳-۷۹.
- جفائیان، یاسر؛ صیدخانی، رضا؛ مرادپور، مجتبی؛ محمدی‌پور، رحمت‌اله (۱۴۰۴). طراحی مدل استراتژی‌های مالی سازمان تأمین اجتماعی با استفاده از هوش مصنوعی. *مدیریت استراتژیک هوشمند*، ۴(۴)، ۲۲۱-۲۵۲.
- جمالی‌مهر، محمدمعید (۱۴۰۴). به سوی زیست‌بوم‌های هوش مصنوعی؛ پیوند تحلیل کلان‌داده با هوش مصنوعی. *کنفرانس بین‌المللی مدیریت، علوم کامپیوتر و هوش مصنوعی*، ۱.
- جوادی، احسان (۱۴۰۲). تأثیر فناوری هوش مصنوعی بر حرفه حسابداری. *کنفرانس بین‌المللی مدیریت، حسابداری و توسعه اقتصادی*، ۱۲.
- حاجی حسینی، زهرا (۱۴۰۴). مروری بر تأثیرات هوش مصنوعی بر حرفه حسابداری. *کنفرانس ملی یافته‌های نوین در مدیریت، روانشناسی و حسابداری*، ۱۱.
- حسینی، احد؛ جبارزاده کنگرلوئی، سعید؛ بحری ثالث، جمال؛ سعدی، رسول (۱۴۰۰). تبیین موانع پیاده‌سازی استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، رویکرد نظریه داده‌بنیاد. *تحقیقات مالی*، ۲۳(۱)، ۱۳۳-۱۰۸.
- دلیلی، علی؛ آزادی‌هیر، کیهان؛ ارچین‌لیسار، محسن (۱۴۰۴). پیش‌بینی وقوع بازده منفی سهام با الگوریتم‌های هوش مصنوعی و ارتباط آن با گزارشگری محافظه‌کارانه در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران. *حسابداری، امور مالی و هوش محاسباتی*، ۳(۱)، ۱۹-۱.
- رستمی، ایوب؛ خلیلی تیرتاشی، نصراله (۱۴۰۲). کاربرد هوش مصنوعی در سیستم‌های مالی از دیدگاه اقتصاد اسلامی. *مطالعات فقه اقتصادی*، ۵(۲)، ۲۱-۳۴.

- رضایی، محمد؛ احمدی، علی (۱۴۰۳). شناسایی عوامل تأثیرگذار بر رفتار مالی سرمایه گذاران در بازارهای نوظهور. *حسابداری، امور مالی و هوش محاسباتی*، ۱۲(۱)، ۴۵-۵۶.
- رضایی، نیما (۱۴۰۲). آینده حسابداری: چگونگی تحول نقش حسابداران در گزارشگری مالی توسط هوش مصنوعی. *حسابداری، امور مالی و هوش محاسباتی*، ۱(۲)، ۵۳-۶۵.
- رنجبر، الهه (۱۴۰۴). فرصت ها و تهدیدها؛ حسابداری در گذار به هوش مصنوعی. *کنفرانس بین المللی و ملی مطالعات مدیریت، حسابداری و حقوق*، ۱۵.
- زارع، حمید؛ حاجی ها، زهره؛ کیقبادی، امیررضا (۱۴۰۳). بررسی تأثیر استفاده از هوش مصنوعی در حسابرسی بر فرایند کیفیت حسابرسی صورت های مالی. *پژوهش های حسابرسی حرفه ای*، ۴(۱۶)، ۳۸-۶۵.
- سلیمانی امیری، غلامرضا؛ محمدی سهدران، سارا (۱۴۰۳). حسابرسی در عصر هوش مصنوعی. *حسابداری و منافع اجتماعی*، ۱۴(۳)، ۱-۳۶.
- صاحبی، مریم؛ ممیز، آیت اله؛ یدالهی فارسی، جهانگیر (۱۴۰۴). مدیریت هوشمند خدمات مالی: چارچوبی استراتژیک برای پذیرش هوش مصنوعی. *مدیریت استراتژیک هوشمند*، ۴(۴)، ۹۵-۱۱۴.
- عدنان حمود، محمد؛ پیری، پرویز؛ آشتاب، علی (۱۴۰۴). امکان سنجی بهره گیری از فناوری های نوین هوش مصنوعی در بهبود فرایندهای حسابرسی در کشور. *بررسی های حسابداری و حسابرسی*، ۳۲(۳)، ۵۳۵-۵۵۹.
- علی خانی، رضیه؛ عطایی، جواد (۱۴۰۴). نقش فناوری بالکچین در حسابداری و حسابرسی. *نشریه علمی حسابرسی سیستم ها و فناوری اطلاعات*، ۱(۱)، ۲۲۶-۲۵۶.
- علی اکبرلو، علیرضا؛ منصورفر؛ غلامرضا؛ غبور، فرزاد (۱۳۹۹). مقایسه معیارهای تشخیص شرکت های درمانده مالی با استفاده از رگرسیون لجستیک و روش های هوش مصنوعی. *چشم انداز مدیریت مالی*، ۱۰(۱)، ۱۴۷-۱۶۶.
- عنایتی طائبی، ریحانه؛ مهرآذین، علیرضا؛ جباری نوقابی، مهدی (۱۴۰۱). مقایسه توان مدل های آشوبی و شبکه عصبی مصنوعی در تبیین بازده غیرعادی سهام پیرامون تاریخ انتشار صورت های مالی سالانه. *تحقیقات حسابداری و حسابرسی*، ۱۴(۵۳)، ۱۳۵-۱۵۴.
- قربانی، فاطمه؛ گرکز، منصور؛ خنکا، عبدالخالق؛ خوزین، علی؛ معطوفی، علیرضا (۱۴۰۴). الگوی پذیرش سیستم های حسابداری مالی مبتنی بر هوش مصنوعی. *حسابداری، امور مالی و هوش محاسباتی*، ۳(۲)، ۲-۲۴.
- کامرانی، حسین؛ عابدینی، بیژن (۱۴۰۱). تدوین مدل کشف تقلب صورت های مالی با استفاده از روش های شبکه عصبی مصنوعی و ماشین بردار پشتیبان در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. *دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت*، ۱۱(۴۱)، ۲۸۵-۳۱۴.
- کریم پور، فاطمه (۱۴۰۲). به کارگیری هوش مصنوعی برای ارتقای دقت پیش بینی های مالی. *تکنولوژی در کار آفرینی و مدیریت استراتژیک*، ۲(۳)، ۱-۵.

- کهریزی، امیدعلی؛ سیدمیرزائی، سیدامیرحسین؛ علوی، سیدابوالفضل (۱۴۰۴). هوش مصنوعی در چارچوب ESG مؤسسات مالی: مرور صنعتی، پیامدهای مدیریتی و الزامات حکمرانی داده. *کنفرانس ملی مدیریت، اقتصاد و علوم اسلامی*، ۱۱.
- گادفری، جین؛ گادسن، آلن؛ تراک، آن؛ همیلتون، جین؛ هلمز، اسکات (۱۴۰۲). *تئوری حسابداری جلد اول*. (مترجم؛ حمید حقیقت، محمدرضا صفرزاده، افسانه رفیعی). تهران: انتشارات مرکز آموزش حسابداران خبره نشریه شماره ۹.
- گلشاهی، بهنام؛ مرتضی‌زاده، علیرضا (۱۴۰۳). سناریوپردازی مخاطرات گسترش هوش مصنوعی در فرایندهای مدیریت سرمایه انسانی. *مدیریت هوشمند سرمایه انسانی*، ۱(۱)، ۲۹-۶۰.
- منصوری، محمد جواد؛ کرمی، غلامرضا؛ یزدانی، حمیدرضا (۱۴۰۳). شناسایی پیشران های مؤثر بر آینده حسابرسی: رویکردفرا ترکیب بررسی های حسابداری و حسابرسی، ۳۱(۲)، ۳۹۰-۴۲۷.
- مهرانی، آزاده؛ علیزاده، حمید؛ رسولی، عبدالرسول (۱۴۰۱). ارزیابی نقش ابزارهای هوش مصنوعی در توسعه خدمات مالی و بازاریابی. *تکنولوژی در کارآفرینی و مدیریت استراتژیک*، ۱(۱)، ۷۱-۸۲.
- میرزاپور، مانا (۱۴۰۲). مروری بر اثرات هوش مصنوعی بر اهداف حسابرسی صورت‌های مالی. *همایش ملی پژوهش‌های مدیریت و علوم انسانی در ایران*، ۱۶.
- نظریان، راحله؛ مظفری، فهیمه (۱۴۰۳). واکاوی ابعاد مؤثر فناوری‌های نوین بر حرفه حسابداری: کاربست فراترکیب. *بررسی‌های حسابداری و حسابرسی*، ۳۱(۴)، ۷۶۳-۷۹۳.

References

- Adnan Hammood, M., Piri, P., & Ashtab, A. (2025). Feasibility of Utilizing Advanced Artificial Intelligence Technologies to Improve Auditing Processes in the Country. *Accounting and Auditing Review*, 32(3), 535-559. <https://doi.org/10.22059/acctgrev.2025.391837.1009085>. (in persian)
- Ahmadi, A., & Baghishani, V. (2024). Digitalization and financial reporting: How technological innovation is shifting toward continuous accounting. *Seventh National Conference on Management Studies and Humanities in Iran*. <https://civilica.com/doc/1022751>. (in persian).
- Al-Hattami, H. M. (2022). Impact of AIS success on decision-making effectiveness among SMEs in less developed countries. *Information Technology for Development*, 12(2), 1-21. DOI: 10.1080/02681102.2022.2073325
- Aliakbarlou, A., Mansourfar, G., & Ghayour, F. (2020). Comparing the Identifying Criteria for Financially Distressed Companies using Logistic Regression and Artificial Intelligence Methods. *Financial Management Perspective*, 10(29), 147-166. <https://doi.org/10.52547/jfmp.10.29.147>. (in persian)
- Alikhani, R., & Ataei, J. (2025). The Role of Blockchain Technology in Accounting and Auditing. *Journal of Information System and Technology Auditing*, 1(1), 74-84. <https://doi.org/10.22034/JISTA.2025.541245.1059>. (in persian)
- Al-Okaily, M. (2024). Artificial intelligence and its applications in the context of accounting and disclosure. *Journal of Financial Reporting and Accounting*, 23(4), 1387-1401. <https://doi.org/10.1108/JFRA-04-2024-0209>.

- Apooyin, A. (2024). The impact of artificial intelligence on financial reporting and compliance: Opportunities, challenges, and ethical considerations. *Journal of Financial Compliance*, 8(3), 45-62.
- Armoonmanesh, Z., & Pourkhorshid, H. (1404). The Effect of Artificial Intelligence Utilization in Auditing on Financial Reporting Quality: The Moderating Role of Auditor Experience. *Accounting, Finance and Computational Intelligence*, 3(3), 1-15. <https://jafci.com/index.php/jafci/article/view/172>. (in persian)
- Ashraf, M. (2025). Does automation improve financial reporting? Evidence from internal controls. *Review of Accounting Studies*, 30(1), 436-479. <https://doi.org/10.1007/s11142-024-09822-y>
- Asna-Ashari, E. (2020). The Impact of Information Technology on Financial Reporting. *Ourmazd Research Journal*, 12(53), 94-104. <https://civilica.com/doc/1546830>. (in persian)
- Assidi, S., Omran, M., Rana, T., & Borgi, H. (2025). The role of AI adoption in transforming the accounting profession: A diffusion of innovations theory approach. *Journal of Accounting & Organizational Change*, 21(5), 915-936. <https://doi.org/10.1108/JAOC-04-2024-0124>
- Athna'ashari, E. (2020). The impact of information technology on financial reporting. *Ourmazd Journal*, 12(53), 94-104. <https://civilica.com/doc/1546830> (in persian)
- Attride-Stirling, J. (2001). Thematic networks: an analytic tool for qualitative research. *Qualitative research*, 1(3),
- Azarsa'id, Y., & Rostami, S. (2023). Artificial intelligence and ethical decision-making
- Azarsaeed, Y, Rostami, S.(2023). "Artificial Intelligence and Ethical Decision-Making in Accounting and Auditing: Analysis of Related Challenges." *Judgment and Decision Making in Accounting and Auditing*, 2(7). 87-114.. <https://doi.org/10.30495/jdaa.2023.705528>. (in persian)
- Choudhary, P., Sigler, J. & Ramadas, V. (2022). The Implications of IT Environment on the Audit and Financial Reporting Quality. *PCAOB*, 29 (5), 1021-1053.
- Dalili, A. ., Azadi hir, K., & Archin lisar, M. . (1404). Predicting the Occurrence of Negative Stock Returns Using Artificial Intelligence Algorithms and Its Relationship with Conservative Reporting in Companies Listed on the Tehran Stock Exchange. *Accounting, Finance and Computational Intelligence*, 3(1), 1-19. <https://jafci.com/index.php/jafci/article/view/92>.(in persian)
- De Loë, R. C., Melnychuk, N., Murray, D., & Plummer, R. (2016). Advancing the state of policy Delphi practice: A systematic review evaluating methodological evolution, innovation, and opportunities. *Technological Forecasting and Social Change*, 104, 78-88. DOI: 10.1016/j.techfore.2015.12.009.
- Enayati Tayebi, R., Mehrazeen, A., & Jabbari Noqabi, M. (2022). Comparison of the potential of chaotic models and artificial neural networks in explaining abnormal stock returns around the release date of annual financial statements. *Accounting and Auditing Research*, 14(53), 135-154. <https://doi.org/10.22034/iaar.2022.151103>. (in persian)
- Enholt, I. M., Papagiannidis, E., Mikalef, P. & Krogstie, J. (2022). Artificial intelligence and business value: A literature review. *Information Systems Frontiers*, 24(5), 1709-1734. DOI: 10.1007/s10796-021-10186-w
- Fadlalla, A. M., & Amani, F. A. (2017). Data mining applications inaccounting: A review of the literature and rganizing framework. *International Journal of Accounting Information Systems, Elsevier*, 24(C),32-58. DOI: 10.1016/j.accinf.2016.12.004.
- Ghorbani, F. ., Garkaz, M., Khonaka, A., Khozein , A. ., & Matoufi, A. (1404). Artificial Intelligence-Based Financial Accounting Systems Adoption Model. *Accounting*,

- Finance and Computational Intelligence*, 3(2). . <https://jafci.com/index.php/jafci/article/view/127>. (in persian)
- Godfrey, J., Godson, A., Trakha, A., Hamilton, J., & Holmes, S. (2023). *Accounting theory* (Vol. 1; H. Haghighat, M. H. Safarzadeh, & A. Rafiei, Trans.). Tehran: Center for Professional Accountants' Training, Publication No. 9. (in persian)
- Golshahi, B., & Mortezaazadeh, A. (2024). Scenario Planning for the Risks of Expanding Artificial Intelligence in Human Capital Management Processes. *Intelligent Management of Human Capital*, 1(1), 60-29.) . <https://doi.org/10.22034/imhr.2024.480339.1011>. (in Persian)
- Greenman, C., Esplin, D., Johnston, R., & Richards, J. (2024). An analysis of the impact of artificial intelligence on the accounting profession. *Journal of Accounting, Ethics & Public Policy*, 25(2), 188-?. <https://doi.org/10.60154/jaep.2024.v25n2p188>
- Hajihosseini, Z. (2025). A review of the impacts of artificial intelligence on the accounting profession. National .*Conference on New Findings in Management, Psychology, and Accounting*, 11. (in persian)
- Hayder Yousif, H., Piri, P., & Chalaki, P. (2025). A Foresight Model for Adopting Artificial Intelligence in Financial Reporting: Emphasizing Perceived Usefulness and Ease of Use. *Financial Research Journal*, 27(3), 660-684. <https://doi.org/10.22059/frj.2024.383400.1007651>. (in persian)
- Healy, P. M., & Palepu, K. G. (2001). Information asymmetry, corporate disclosure, and the capital markets: A review of the empirical disclosure literature. *Journal of Accounting and Economics*, 31(1-3), 405-440. [https://doi.org/10.1016/S0165-4101\(01\)00018-0](https://doi.org/10.1016/S0165-4101(01)00018-0)
- Hernandez Aros, L., Bustamante Molano, L. X., Gutierrez-Portela, F., Moreno Hernandez, J. J., & Rodríguez Barrero, M. S. (2024). Financial fraud detection through the application of machine learning techniques: A literature review. *Humanities and Social Sciences Communications*, 11, (1).1-22. DOI: 10.1057/s41599-024-03606-0.
- Hosseini, A., Jabbarzade Kangaarloye, S., Bahri Sales, J., & Sadi, R. (2021). Explaining the Obstacles to Implementing International Financial Reporting Standards; Grounded Theory Approach. *Financial Research Journal*, 23(1), 108-133. <https://doi.org/10.22059/frj.2020.292297.1006948>. (in persian)
- International Accounting Standards Board (IASB). (2018). *Conceptual Framework for Financial Reporting*. London: IFRS Foundation.
- Jafaiean, Y. , Seyedkhani, R. , Moradpour, M. and Mohammadipour, R. (2025). Designing a Financial Strategy Model for the Social Security Organization Using Artificial Intelligence. *Journal of Intelligent Strategic Management* .4(4), 221-252. doi: 10.87453/bumara.2026.372301.48151. . (in persian)
- Jamalimehr, M. M. (2025). Toward artificial intelligence ecosystems: Linking big data analytics with artificial intelligence. 1st International Conference on Management, Computer Science, and Artificial. <https://civilica.com/doc/2600095>. (in persian)
- Javadi, E. (2023). The impact of artificial intelligence technology on the accounting profession. International. *Conference on Management, Accounting, and Economic Development*, 12. (in persian)
- Johri, A. (2025). Impact of artificial intelligence on the performance and quality of accounting information systems and accuracy of financial data reporting. *Accounting Forum*, 49(5), 1096-1120. <https://doi.org/10.1080/01559982.2025.2451004>
- Kahrizi, O. A., Seyedmirzaei, S. A. H., & Alavi, S. A. (2025). Artificial intelligence within the ESG framework of financial institutions: An industry review, managerial implications, and data governance requirements. National. [11th National Conference](#)

- [on Management, Economy & Islamic Science](https://civilica.com/doc/2590123).<https://civilica.com/doc/2590123>. (in persian)
- Kamrani, H., & Abedini, B. (2022). Formulation of Financial Statement Fraud Detection Model Using Artificial Neural Network and Support Vector Machine Approaches in Companies Listed in Tehran Bahador Stock Exchange. *Journal of Management Accounting and Auditing Knowledge*, 11(41), 285-314. (in persian)
- Karimpour, F. (2023). Employing Artificial Intelligence to Enhance the Accuracy of Financial Forecasts. *Journal of Technology in Entrepreneurship and Strategic Management (JTESM)*, 2(3), 1-5.<https://doi.org/10.61838/kman.jtesm.2.3.1>. (in persian).
- Kokina, J., Blanchette, S., Davenport, T. H., & Pachamano, D. (2025). Challenges and opportunities for artificial intelligence in auditing: Evidence from the field. *International Journal of Accounting Information Systems*, 56, 100734. <https://doi.org/10.1016/j.accinf.2025.100734>
- Kureljusic, M., & Karger, E. (2023). Forecasting in financial accounting with artificial intelligence – A systematic literature review and future research agenda. *Journal of Applied Accounting Research*, 25(1), 81–104. <https://doi.org/10.1108/JAAR-06-2022-0146>
- Liao, F.-N., Zhang, C., Zhang, J.-J., Yan, X., & Chen, T.-X. (2024). Hyperbole or reality? The effect of auditors' AI education on audit report timeliness. *International Review of Financial Analysis*, 91, 103050. <https://doi.org/10.1016/j.irfa.2023.103050>
- Manihuruk, L. C. G., & Dewayanto, T. (2025). Peran dan tantangan Artificial Intelligence dalam kualitas pelaporan keuangan – A systematic literature review. *Diponegoro Journal of Accounting*, 14(3).
- Mansouri, M. J., Karami, G., & Yazdani, H. R. (2024). Identifying Key Drivers Influencing the Future of Auditing: A Meta-Synthesis Approach. *Accounting and Auditing Review*, 31(2), 390-427. <https://doi.org/10.22059/acctgrev.2024.380683.1008994>. (in persian)
- Mehrani, A. ., Alizadeh, H., & Rasouli, A. (2022). Evaluation of the Role of Artificial Intelligence Tools in the Development of Financial Services and Marketing. *Journal of Technology in Entrepreneurship and Strategic Management (JTESM)*, 1(1), 71-82. <https://journaltesm.com/index.php/journaltesm/article/view/278>. (in persian)
- Mirzapour, M. (2023). A review of the effects of artificial intelligence on the objectives of financial statement auditing. *National Conference on Management and Humanities Research in Iran*, 16. (in persian)
- Murphy, B., Feeney, O., Rosati, P., & Lynn, T. (2024). Exploring accounting and AI using topic modelling. *International Journal of Accounting Information Systems*, 55, 100709. <https://doi.org/10.1016/j.accinf.2024.100709>
- Mwachikoka, C. F. (2024). Effects of artificial intelligence on financial reporting accuracy. *World Journal of Advanced Research and Reviews*, 23(3), 1751-1767.
- Nazarian, R., & Mozafari, F. (2024). Analyzing the Effective Dimensions of Emerging Technologies on the Accounting Profession: A Meta-synthesis. *Accounting and Auditing Review*, 31(4), 763-793.<https://doi.org/10.22059/acctgrev.2024.369192.1008891>. (in persian)
- Odonkor, B., Kaggwa, S., Uwaoma, P. U., Hassan, A. O. & Farayola, O. A. (2024). The impact of AI on accounting practices: A review: Exploring how artificial intelligence is transforming traditional accounting methods and financial reporting. **World Journal of Advanced Research and Reviews**, 21(1), 172-188.
- Oorsaji, M., Mohajer Mangoush, R., Balakhili, F., Mashkour, A., & Ghasemi, S. (2025). Investigating the role of artificial intelligence in public sector accounting. *New*

- Interdisciplinary Research in Basic Sciences and Technical and Engineering Sciences*, 5(3), 1–10. <https://civilica.com/doc/2402187>. (in persian)
- Perdana, A., Wang, T. D., & Arifin, S. (2024). Artificial Intelligence in Accounting: Ethical Challenges and Legal Perspectives. In *Digital Transformation in Accounting and Auditing* (pp. 321–345). Springer. DOI: 10.1007/978-3-031-46209-2_11.
- Polak, P. (2021). Welcome to the digital era—the impact of AI on business and society. *Society*, 58(3), 177-178
- Ranjbar, E. (2025). Opportunities and threats: Accounting in the transition to artificial intelligence. *International and National Conference on Management, Accounting, and Law Studies*, 15. <https://civilica.com/doc/2438917>. (in persian)
- Rezaei, M., & Ahmadi, A. (2024). Identifying the Influential Factors on Financial Behavior of Investors in Emerging Markets. *Accounting, Finance and Computational Intelligence*, 2(1), 45-56. <https://jafci.com/index.php/jafci/article/view/24>. (in persian)
- Rezaei, N. (2024). The Future of Accounting: How AI is Reshaping the Role of Accountants in Financial Reporting. *Accounting, Finance and Computational Intelligence*, 1(2), 53-65. <https://jafci.com/index.php/jafci/article/view/12>. (in persian)
- Rostami, A., & Khalili Tirtashi, N. (2023). Application of artificial intelligence in financial systems from the perspective of Islamic economics. *Islamic Economic Jurisprudence Studies*, 5(2), 21–34. <https://doi.org/10.22034/ejs.2023.385433.1379>. (in persian)
- Sahebi, M., Momayez, A., & Yadollahi Farsi, J. (2025). Intelligent Financial Services Management: A Strategic Framework for Artificial Intelligence Adoption. *Journal of Intelligent Strategic Management*, 4(4), 95-114. <https://doi.org/10.87453/bumara.2026.373601.4841>. (in persian)
- Shahana, T., Lavanya, V., & Bhat, A. R. (2023). State of the art in financial statement fraud detection: A systematic review. *Technological Forecasting and Social Change*, 192, 122527. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2023.122527>.
- Soleimani Amiri, G. and mohammadi sedaran, S. (2024). Auditing in the Age of Artificial Intelligence. *Journal of Accounting and Social Interests*, 14(3), 1-36. doi: 10.22051/jaasci.2024.47350.1862. (in persian)
- Sreseli, N., & Kadagishvili, N. (2023). Use of artificial intelligence for accounting and financial reporting purposes: A review of the key issues. *American International Journal of Business Management (AIJBM)*, 6(8), 72-83.
- Strauss, A., & Corbin, J. (2011). *Principles of qualitative research methods: Grounded theory, procedures, and techniques* (B. Mohammadi, Trans.). Institute for Humanities and Cultural Studies. (in persian)
- Tarasi, M., Bani-Talebi Dehkordi, B., & Zamani, B. (2019). Forecasting Fraudulent Financial Reporting Through Artificial Neural Network. *Management Accounting*, 12(40), 63–79. (in persian)
- Thottoli, M. M., Ahmed, E. R. & Thomas, K. V. (2022). Emerging technology and auditing practice: analysis for future directions. *European Journal of Management Studies*, 27(1), 99-119. DOI: 10.1108/EJMS-06-2021-0058
- Yang, T., & Zhou, N. (2025). Artificial intelligence and the quality of corporate accounting information disclosure. *Finance Research Letters*, (85), 1077-1092. 108136. <https://doi.org/10.1016/j.frl.2025.108136>
- Ye, A., & Chen, W. (2024). Artificial intelligence in performance management: Enhancing accounting decision support. *Probe - Accounting, Auditing and Taxation*, 6(4). <https://doi.org/10.59429/paat.v6i4.8395>
- Yokhanehalghyani, M., bahrisales, J., Jabbarzadeh Kangarluei, S., & Zavari Rezaei, A. (2021). Combination of CDM, ANFIS & MH Algorithms in a model to determine

Fraudulent Financial-Tax Report. *Empirical Studies in Financial Accounting*, 18(71), 87-112. <https://doi.org/10.22054/qjma.2021.59092.2234>. (in persian)
zare, H., hajiha, Z., & Keyghobadi, A. (2024). Investigating the impact of using artificial intelligence on the quality of the financial statement audit process. *Professional Auditing Research*, 4(16), 38-65. <https://doi.org/10.22034/jpar.2024.2011220.1224>. . (in persian)

COPYRIGHT

This license allows others to download the works and share them with others as long as they credit them, but they can't change them in any way or use them commercially.

